

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Tolmin
Odsek za gozdne živali in lovstvo

Tumov drevored 17
5220 Tolmin
Telefon 05 3801 240, fax 05 3801 260
oetolmin@zgs.gov.si

LETNI NAČRT

za

XI. TRIGLAVSKO LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE

za

LETO 2013

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
2	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ	2
3	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI.....	3
	3.1 Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2011.....	3
	3.2 Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2012.....	6
	3.3 Škode na kmetijskih kulturah in domači živini.....	9
	3.4 Vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na pomlajevanje gozda – popis objedenosti gozdnega mladja 12	
4	ŽIVALSKES VRSTE - DIVJAD	21
	4.1 Srna (<i>Capreolus capreolus</i>).....	22
	4.2 Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>).....	26
	4.3 Damjak (<i>Dama dama</i>).....	30
	4.4 Muflon (<i>Ovis ammon musimon</i>).....	31
	4.5 Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>).....	34
	4.6 Kozorog (<i>Caprea ibex</i>).....	39
	4.7 Divji prašič (<i>Sus scrofa</i>).....	42
	4.8 Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>).....	45
	4.9 Jazbec (<i>Meles meles</i>).....	46
	4.10 Kuna belica (<i>Martes foina</i>) in kuna zlatica (<i>Martes martes</i>).....	47
	4.11 Alpski svizec (<i>Marmota marmota</i>).....	48
	4.12 Navadni polh (<i>Glis glis</i>).....	48
	4.13 Pižmovka (<i>Ondatra zibethia</i>).....	49
	4.14 Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>).....	49
	4.15 Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>).....	50
	4.16 Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>).....	50
	4.17 Sraka (<i>Pica pica</i>), šoja (<i>Garrulus glandarius</i>) in siva vrana (<i>Corvus cornix</i>).....	51
	4.18 Načrt dodajanja divjadi.....	52
5	EVIDENCE.....	53
6	PRILOGE	55

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega načrta za XI. Triglavsko LUO za 2013.....	1
Preglednica 2.1: Pregled lovišč v Triglavskem LUO	2
Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2012.....	3
Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2013.....	6
Preglednica 3.3: Največje dovoljeno število krmišč LUO po loviščih.....	7
Preglednica 3.4: Odškodnina za škode, ki jo je povzročila divjad v letu 2012	9
Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2012.....	10
Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2013	11
Preglednica 3.7: Pregled ekoloških enot in popisanih ploskev (podatki za območje OE Tolmin).....	12
Preglednica 3.8: Popisne enote v Triglavskem LUO	13
Preglednica 3.9: Analiza objedenosti gozdnega mladja 2009/2010.....	13
Preglednica 3.10: Število popisanih osebkov in njihov delež po viš. raz. za popisno enoto Zgornja Soča	15
Preglednica 3.11: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Zgornja Soča	15
Preglednica 3.12: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Zahodne Karavanke.....	16
Preglednica 3.13: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Zahodne Karavanke.....	16
Preglednica 3.14: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Jelovica in Pokljuka.....	17
Preglednica 3.15: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Jelovica in Pokljuka.....	17
Preglednica 3.16: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Tolmin....	18
Preglednica 3.17: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Tolmin	18
Preglednica 3.18: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Cerkljansko škofjeloško hribovje.....	18
Preglednica 3.19: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Cerkljansko škofjeloško hribovje.....	20
Preglednica 4.1: Odvzem v prvem varstvenem območju LPN Triglav.....	21
Preglednica 4.2: Načrt odvzema srnjadi (število)	23
Preglednica 4.3 : Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema srnjadi (%)......	23
Preglednica 4.4: Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi:.....	23
Preglednica 4.5: Analiza odvzema in telesnih mas srn.....	24
Preglednica 4.6: Načrt odvzema jelenjadi (število).....	27
Preglednica 4.7: Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema jelenjadi (v %).....	27
Preglednica 4.8: Analiza odvzema in telesnih mas navadnih jelenov	28
Preglednica 4.9: Načrt odvzema muflonov (število).....	32
Preglednica 4.10: Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema muflona (%)......	32
Preglednica 4.11: Analiza odvzema in telesnih mas muflonov	33
Preglednica 4.12: Gamsje garje	35
Preglednica 4.13: Načrt odvzema gamsa (število).....	35
Preglednica 4.14: Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema gamsa (%)	36

Preglednica 4.15: Analiza odvzema in telesnih mas gamsov	37
Preglednica 4.16: Načrt odvzema kozorogov* (število)	40
Preglednica 4.17: Analiza odvzema in telesnih mas kozorogov	40
Preglednica 4.18: Načrt odvzema divjih prašičev (število).....	42
Preglednica 4.19: Analiza odvzema in telesnih mas divjih prašičev	44
Preglednica 4.20: Analiza odvzema lisic	45
Preglednica 4.21: Analiza odvzema jazbecev	46
Preglednica 4.22: Analiza odvzema kun.....	47
Preglednica 4.23: Analiza odvzema alpskega svizca.....	48
Preglednica 4.24: Analiza odvzema polhov	49
Preglednica 4.25: Analiza odvzema pižmovk	49
Preglednica 4.26: Analiza odvzema poljskih zajcev	50
Preglednica 4.27: Analiza odvzema rase mlakarice	51
Preglednica 4.28: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran.....	52

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Položaj Triglavskega LUO v Sloveniji	2
Slika 2.2: Lovišča v Triglavskem LUO	3
Slika 3.1: Dinamika odškodnin za škode po divjadi v LUO	10
Slika 3.2: Odškodnine za škode in odvzem divjih prašičev.....	10
Slika 3.3: Popisne enote v Triglavskem LUO.....	13
Slika 4.1: Prvo varstveno območje v LPN Triglav.....	21
Slika 4.2: Trend gamsjih garij	35

1 UVOD

Letni lovsko upravljavski načrt za XI. Triglavsko lovsko upravljavsko območje za leto 2013 je sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 16/04), Odločbo RS (Ur.l. RS, št. 120/06) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 17/08). Zakon določa izdelavo letnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja (Ur.l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena območja. Znotraj LUO so opredeljena lovišča in lovišča s posebnim namenom (Ur.l. RS, št. 128/04), za katere so koncesije že podeljene. Območno združenje upravljavcev lovišč v XI. Triglavskem LUO je bilo ustanovljeno leta 2005. Izvršni odbor OZUL je z Zavodom za gozdove Slovenije uskladal odvzeme divjadi in tudi dela v okolju. Pričujoči letni načrt za Triglavsko LUO temelji na usmeritvah in ciljih dolgoročnega Lovsko upravljavskega načrta za XI. Triglavsko lovsko upravljavsko območje z veljavnostjo 2011–2020, ki je bil potrjen z Odlokom o gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtih območij (2011–2020), objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 87/2012 z dne 16. 11. 2012.

Letni načrt za Triglavsko LUO za leto 2013 je poleg zgoraj navedenih predpisov napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30/93) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (Ur. L. RS, št. 76/02 in 110/07).
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/2010)
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno LZS, OZUL-i, znanstveno raziskovalne institucije, IRSKHGO in ZGS, 2011).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur.l. RS št. 101/04).
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l., RS št. 110/04).
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS št. 128/04).
- Zakonom o Triglavskem narodnem parku (Ur.l. RS št. 52/2010 z dne 30.6.2010).

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek načrta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega načrta za XI. Triglavsko LUO za 2013

LUO / ekološka enota	Datum	Kraj	Organ	Vsebina
LUO	5. 1.-31. 1. 13	območje LUO	komisija	Pregled odstrela in izgub divjadi
LUO	13.3.2013	Tolmin	IO OZUL	Uskladitveni sestanek
LUO	18.3.2013	Tolmin	Strok. svet OE ZGS	Določitev osnutka načrta
LUO	28.3.2013	Tolmin	ZGS	Javna predstavitev načrta
LUO	4.4.2013	Tolmin	Svet OE ZGS	Določitev predloga načrta
LUO	5.4.2013	Ljubljana	MKO	Oddaja načrta na MKO

Za pogosteje uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – XI. Triglavsko lovsko upravljavsko območje,
- LN – letni načrt za LUO,
- LD – lovsko družina,
- LPN – lovišče s posebnim namenom,
- EE – ekološka enota,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- MKO – Ministrstvo za kmetijstvo in okolje,
- ARSO – Agencija republike Slovenije za okolje.

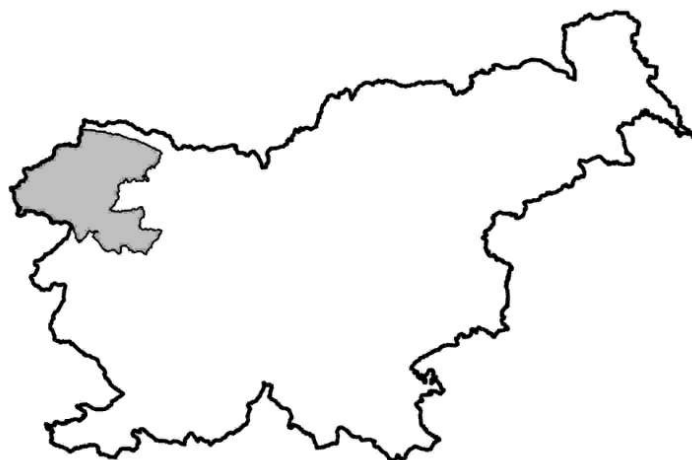
2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Triglavsko LUO je bilo ustanovljeno z Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS št. 110 z dne 11. 10. 2004). Zaporedna številka LUO je XI. Meji na II. Gorenjsko LUO na severnem in vzhodnem delu in XII. Zahodno visoko kraško LUO na južnem delu. Na zahodu Triglavsko LUO omejuje državna meja z Italijo. Triglavsko LUO je sestavljeno iz 14 lovišč, ki so v upravljanju lovskih družin in dveh lovišč s posebnim namenom (LPN). LUO predstavlja zaokroženo območje populacij, skupin in naselitev gamsa, jelenjadi in muflona. Lovišča spadajo v tri upravne enote, prikazuje jih preglednica 2.1. Površine lovišč so povzete iz katastra lovišč, skladno s Pravilnikom o vsebini in načinu vodenja katastra LUO, lovišč in lovišč s posebnim namenom (Ur.l. RS št. 8 z dne 28. 1. 2005). Nove šifre in imena lovišč so povzete iz Odloka o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128 z dne 30. 11. 2004).

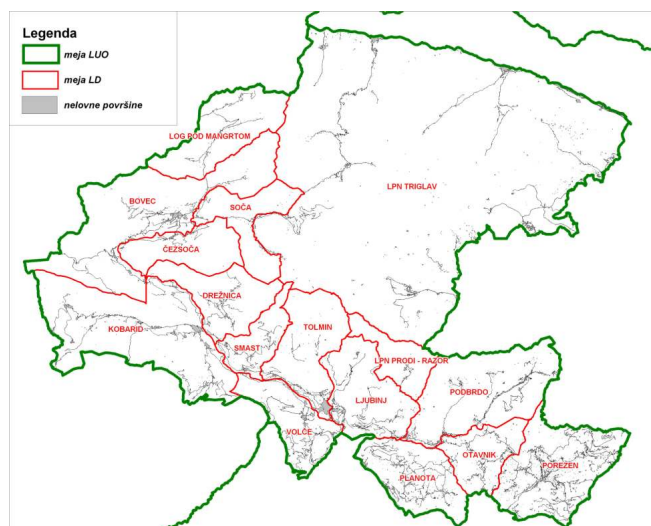
Preglednica 2.1: Pregled lovišč v Triglavskem LUO

Nekdanja šifra lovišča	Sedanja šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)		
				Skupna	Lovna	Nelovna
363	1103	Bovec	Tolmin	11.616	11.465	151
360	1105	Čezsoča	Tolmin	3.607	3.581	26
362	1106	Drežnica	Tolmin	4.312	4.271	41
357	1107	Kobarid	Tolmin	11.798	11.572	226
355	1112	Ljubinj	Tolmin	5.183	5.068	115
361	1102	Log pod Mangartom	Tolmin	5.270	5.209	61
74	1115	Otavnik	Idrija	3.283	3.202	81
364	1114	Planota	Tolmin	4.799	4.644	155
359	1113	Podbrdo	Tolmin	8.230	8.105	125
72	1116	Porezen	Idrija	7.362	7.085	277
368	1111	LPN Prodi - Razor	Tolmin	2.537	2.531	6
366	1108	Smast	Tolmin	2.509	2.462	47
358	1104	Soča	Tolmin	3.604	3.545	59
356	1109	Tolmin	Tolmin	5.202	5.060	142
275	1101	LPN Triglav	Radovljica	58.289*	26.801*	31.488*
354	1110	Volče	Tolmin	3.860	3.744	116
skupaj				141.461	108.345	33.116

* glej določilo v poglavju 4

Slika 2.1: Položaj Triglavskega LUO v Sloveniji

Slika 2.2: Lovišča v Triglavskem LUO

3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

3.1 Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2012

Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2012

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg	Realiziran obseg	Stopnja uresničitve načrta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	11.000	10.997	99,9
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI				
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	125	119,9	95,9
Spravilo sena z odvozom	ha	25	25,8	103,2
Priprava pasišč za divjad	ha	5	6,4	128,0
Gnojenje travnikov	ha	1	4,15	415,0
Vzdrževanje grmišč	ha	60	67,1	111,8
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	1	1,1	110,0
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	20	19,1	95,5
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	30	30	100,0
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število			
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	10		
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	10	10	100,0
Solnice	kg	10.000	9.725	97,3
3. BIOTEHNIČNI UKREPI				
Zimsko krmljenje	kg	58.000	59.960	103,3
Preprečevalno krmljenje	kg			
Privabljalno krmljenje	kg	28.000	33.750	120,5
Krmljenje skupaj	kg	86.000	93.710	108,9
Krmne njive	ha	3	1,9	63,3
Pridelovalne njive	ha			
4. LOVSKI OBJEKTI				
Solnice (obnova in novogradnja)	število	1600	1450	90,6
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	70	54	77,1
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	25	20	80,0
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	850	832	97,9

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi se nanašajo v glavnem na: spremljavo boleznih divjadi, vsa dela v zvezi s poveženo divjadjo, ugotavljanje številčnosti divjadi (monitoring) in lovskočuvajsko službo. Načrt je bil dosežen 100 %. Sama višina izvajanja ukrepa je ustrezna in bo v bodoče zaradi doslednejšega evidentiranja dela lovskočuvajske službe verjetno še večja.

Biomeliorativna dela

V območju se na različne načine vzdržuje okoli 250 ha površin za namen povečanja prehranske ponudbe divjadi. Prevladujeta ročna in strojna košnja z 61 % ter vzdrževanje grmišč z 23 %. Ostali ukrepi vzdrževanja se izvajajo v manjši meri., Vzdrževanje gozdnega roba s 12 % površine je ukrep, ki je smiselno podoben vzdrževanju grmišč. Eden najpomembnejših ukrepov, to je košnja, je realiziran po načrtu in je v predvidenih mejah, ki jih določa dolgoročni načrt (100 – 150 ha). Vzdrževanje grmišč je skupaj z gozdnim robom doseženo po načrtu in je v predvidenih mejah, ki jih določa dolgoročni načrt (50 – 70 ha). Biomeliorativna dela, vsaj najpomembnejša, so izvedena v okviru načrtov in ciljnega stanja vzdrževanega okolja, zato smatramo, da so ta dela opravljena ustrezno.

Biotehnični ukrepi

Oblika krmljenja je bila zimska in privabljalna, krmljenje se je realiziralo 109 %. Zimsko krmljenje je bilo realizirano v višini 103 % in je bilo v prvi vrsti namenjeno jelenjadi in muflonu. Voluminozni del krme je predstavljalo predvsem seno, močno krmo koruza (pretežno namenjena muflonu) ter sočno krmo pesa in silaža (pretežno namenjena jelenjadi). Privabljalno krmljenje je bilo realizirano nad načrtom (120 %). Obe vrsti krmljenja sta namenjeni jelenjadi, muflonu in divjemu prašiču. Med krmo prevladuje koruza. Načrt obdelave krmnih njiv je bil realiziran nekaj manj od načrtovanega, ostala predvidena dela so bila opravljena v okviru načrtovanega. Biotehnične ukrepe smatramo za ustrezne, ter zaradi realizacije načrtov odzema tudi učinkovite.

Lovski objekti

Lovski objekti: dela na lovskih objektih so se odvijala v okviru načrtov. Stanje lovskih objektov v LUO je ustrezno in omogoča predvsem lažji lov in realizacijo načrtov odstrela.

3.2 Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2013

Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2013

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	11.000
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI		
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	110
Spravilo sena z odvozom	ha	30
Priprava pasišč za divjad	ha	13
Gnojenje travnikov	ha	1
Vzdrževanje grmišč	ha	70
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	1
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	24
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	30
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	20
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	10
Solnice	kg	10.000
3. BIOTEHNIČNI UKREPI		
Zimsko krmljenje	kg	60.000
Preprečevalno krmljenje	kg	
Privabljalno krmljenje	kg	30.000
Krmljenje skupaj	kg	90.000
Krmne njive	ha	2
Pridelovalne njive	ha	
4. LOVSKI OBJEKTI		
Solnice (obnova in novogradnja)	število	1.640
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	65
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	20
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	850

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi so načrtovani v enakem obsegu kakor v preteklem letu. Ostala dela se nanašajo na spremljavo bolezni divjadi, vsa dela v zvezi s poveženo divjadjo in na ugotavljanje številčnosti divjadi (monitoring npr. gamsa).

Dopustna odstopanja za varstvo in monitoring divjadi: Načrt naj se realizira vsaj 80 %.

Biomeliorativna dela

Košnja travnikov mora biti opravljena v okviru 110 ha, vzdrževanje grmišč mora biti opravljeno v okviru 70 ha. Izboljšanje prehranske ponudbe za divjad s košnjo travnikov in vzdrževanjem grmišč mora ostati tudi v bodoče v Triglavskem LUO prednostna naloga.

- V LUO naj se letno pokosi od 100 do 150 ha površine, ter vzdržuje od 50 do 70 ha grmišč
- Lovišča v državnih in občinskih gozdovih naj skušajo jase sredi gozda vzeti od Sklada kmetijskih in gozdnih zemljišč in Občin v najem. Pri tem bo nudil Zavod za gozdove Slovenije pomoč in strokovno obrazložitev.
- Lovišča ne smejo dopustiti, da se danes košeni travniki zarastejo. Zaraščajoče površine pa naj vzdržujejo kar najdalj časa, kolikor je mogoče.
- Revirni gozdarji ZGS naj sodelujejo pri izločanju košenih površin v gozdu, namenjenih za prehrano divjadi tako, da te površine vnesejo v detajlne gozdnogojitvene načrte kot posebno negovalno enoto katero je prepovedano pogozditi.
- Z vidika varstva narave je najustreznejši čas za vzdrževanje grmišč izven reprodukcijskega obdobja večine živali, to je poleti ali spomladi. Pozna košnja je pomembna tudi iz vidika ohranjanja pestrosti rastlinskih vrst.

- Košnja se izvaja enkrat do dvakrat letno, po cvetenju za travnike, kjer se ne pridelava krma. Travniki, ki so pomembni za ohranjanje biotske raznovrstnosti, se ne gnojijo.

Pri izdelavi letnih načrtov lovišč je potrebno pri teh treh delih upoštevati normative za košnjo oziroma čiščenje. Lovišča, ki vzdržujejo površine v lasti RS, naj s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov RS, čim prej sklenejo ustrezno najemno pogodbo. Načrt vzdrževanja remiz, mokrišč in plodonosnega drevja ostaja v okviru načrta in hkrati realizacije v letu 2012.

Dopustna odstopanja za biomeliorativna dela: Načrt biomeliorativnih del naj se po posameznih postavkah realizira vsaj 80 %.

Biotehnični ukrepi

Največje dopustno število krmišč, ne glede na vrsto krmljenja in vrsto divjadi, se prevrednoti in uskladi z dolgoročnim načrtom. Število krmišč je po loviščih omejeno praviloma na eno krmišče na vsakih začetih 500 ha površine lovišča. Skupno največje dovoljeno število teh krmišč v LUO je 240. V loviščih z večjo koncentracijo muflona so lahko krmišča enkrat gostejša. Ta krmišča so praviloma opremljena z avtomatskimi krmilniki, zaprtimi prežami, itd. V to kategorijo krmišč ne sodijo krmišča, ki so založena s senom od vzdrževanja travnatih površin - senene kopice. Krmišča s senom naj lovišča vodijo kot zimska krmišča. V to kategorijo dopustnih krmišč tudi ne sodijo krmišča za malo divjad.

Dopustna odstopanja za biotehnična dela: Načrt biotehničnih del lahko odstopa navzgor in navzdol za 20 %.

Posebej za LPN Triglav velja sledeče določilo: Zimsko krmljenje jelenjadi naj se prvenstveno izvaja na območjih povečanih koncentracij jelenjadi v jesensko zimskem obdobju. V izogib škodam na gozdnem drevju je potrebno na teh mestih ob dolgotrajni in debeli snežni odeji poskrbeti za stalno založenost krmišč. Nujno je, da se skladišča s senom ob krmiščih založijo v času, ko ni snežne odeje, saj je dostop do teh krmišč v zimskem času praktično onemogočen. Dovoljeno je krmljenje z voluminozno in sočno krmo (razmerje 2/3 : 1/3) (dogovor 13.3.2009).

Preglednica 3.3: Največje dovoljeno število krmišč LUO po loviščih

LD/LPN	število krmišč
Bovec	21
Čezsoča	8
Drežnica	10
Kobarid	23
Ljubinj	14
Log pod Mangartom	12
Otavnik	8
Planota	10
Podbrdo	18
Porezen	16
LPN Prodi - Razor	6
Smast	6
Soča	8
Tolmin	12
LPN Triglav	60
Volče	8
skupaj	240

Zimsko se v LUO krmi naslednje vrste divjadi: navadni jelen, muflon, mala divjad (fazan, poljska jerebica, poljski zajec, raca mlakarica).

Preprečevalno krmljenje se izvaja le za divjega prašiča z namenom zadrževanja živali v predelih, kjer so manjše možnosti nastanka škod na kmetijskih površinah. Preprečevalno krmljenje se v letu 2013 ne izvaja.

Privabljalno krmljenje se izvaja z namenom privabljanja divjadi zaradi opazovanja in odstrela. Privabljalno se v LUO krmi naslednje vrste divjadi: navadni jelen, muflon, divji prašič, lisica, kuna belica, kuna zlatica.

Srnjad in gamsa se ne krmi, izjemoma v zelo hudih zimah z visoko snežno odejo. V tem primeru pride v poštev krmljenje s senom oziroma na krmiščih, ki so založena s senom kot produktom košnje bližnjih košenic. V nadaljevanju navajamo smernice za krmljenje treh najpomembnejših vrst, za prašiča, muflona in jelena.

Divjega prašiča krmimo v LUO praviloma samo privabljalno, to krmljenje je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmišču največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča. Pri tem je potrebno zagotoviti, da so mesta privabljalnega krmljenja divjega prašiča zadosti oddaljena od krmišč, kjer se izvaja preprečevalno krmljenje. Med seboj morajo biti oddaljena vsaj 300 m. Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Priporočeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjadi). V habitatih divjega petelina in ruševca krmljenje divjega prašiča ni dovoljeno. Krmljenje divjega prašiča ni dovoljeno nad 1.500 metri nadmorske višine.

Muflon: zimsko krmljenje je dovoljeno v času zimskih razmer. Krmimo ga s kombinacijo močnih, sočnih in voluminoznih krmil. Priporočljivo je, da je močna krma v maksimalnem deležu do 10 %, muflonu na razpolago predvsem v poznih poletnih in jesenskih mesecih (oktober – december). Količina sočne in grobo vlaknate krme ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti na voljo na istem krmišču strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna). Struktura krme je praviloma v enakem razmerju, kot za zimsko krmljenje navadnega jelena. Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen. Privabljalno krmljenje muflona je namenjeno privabljanju te vrste divjadi z namenom odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja muflonov. Privabljalno krmljenje se lahko izvaja v času lovne dobe. V kolikor se za privabljalno krmljenje polaga le sočna krma, se takšno krmišče ne upošteva kot krmišče, katerega je potrebno voditi v katastru krmišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča oz. lovišča s posebnim namenom. Na privabljalnem krmišču je lahko divjadi dostopno največ do 5 kg močnih vrst krme (briketov, žit ali koruze) na dan.

Jelenjad: zimsko krmljenje se izvaja v območjih povečanih gostitev jelenjadi v zimskem obdobju – zimovališčih/mirnih conah. Zimsko krmljenje se lahko izvaja tudi na področjih, kjer želimo jelenjad privabiti in zadržati z namenom razbremenitve vpliva jelenjadi na življenjsko okolje v nekem drugem okolju. Pri postavitvi lokacij krmišče se upošteva tudi prisotnost in vpliv velikih plenilcev, predvsem volka. Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen. V robnih populacijskih območjih je dovoljeno zgolj privabljalno krmljenje jelenjadi za namen lažje izpolnitve načrta odvzema. Povečevanje številčnosti jelenjadi v LUO ne sme biti vzrok za intenzivno uvajanje krmljenja na področja, kjer jelenjadi in krmljenja do sedaj ni bilo.

Sestava krme za zimsko krmljenje jelenjadi:

- močna škrobna krma (koruza, žita, kostanj, želod) v deležu do 10 %,
- sočna krma (okopavine, tropine, sadje) v deležu do 30 %,
- voluminozna krma (seno, vejniki, silaža, pesni rezanci) v deležu najmanj 60 %.
- pri krmljenju z močno škrobno krmo in voluminozno krmo mora biti na krmišču divjadi stalno na razpolago tudi sočna krma

Priporočljivo je, da je močna krma jelenjadi na razpolago le v jesenskih mesecih (oktober, november, december), sočna in voluminozna krma pa še v zimskih in spomladanskih mesecih. Količina skupaj položene sočne in grobo vlaknate krme v ustreznem razmerju ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti jelenjadi na voljo na istem krmišču v priporočenem obdobju (oktober – december) strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna), oziroma vsaj voluminozna in sočna v ustreznem razmerju. Pri zimskem krmljenju je glede na število jelenjadi, ki prihaja na določeno krmišče potrebno z razporeditvijo krme omogočiti, da vse živali istočasno pridejo do položene krme. Privabljalno krmljenje se izvaja s ciljem olajšanega opazovanja in odstrela jelenjadi. Tu je odstrel dovoljen. Privabljalno krmljenje jelenjadi se lahko izvaja le v času lovne dobe na jelenjad. Pri privabljalnem krmljenju je dovoljeno dnevno položiti skupno največ 50 kg krme, od tega količina močne krme, ki je dnevno dostopna jelenjadi, ne sme presežati 5 kg.

Polaganje soli: V gozdnih predelih s poudarjeno obnovo postavljanje solnic ni dovoljeno, razen z dovoljenjem lastnika in ZGS. Solnic se ne postavlja v bližino območij naravnih vrednot, na območja naravovarstveno najpomembnejših tipov, v ožja zavarovana območja in v dele širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim režimom. Izjemoma je tudi na teh območjih možna začasna postavitvev.

Lovski objekti Lovski objekti so načrtovani v okviru poprečja in predvsem realizacije in načrta iz leta 2012. Načrtovani lovski objekti so namenjeni predvsem za lažje izvajanje načrtovanega odstrela divjadi. Pri prostorskem umeščanju lovske preže in krmišč se upošteva predpise s področja varstva narave in naravovarstvene smernice.

3.3 Škode na kmetijskih kulturah in domači živini

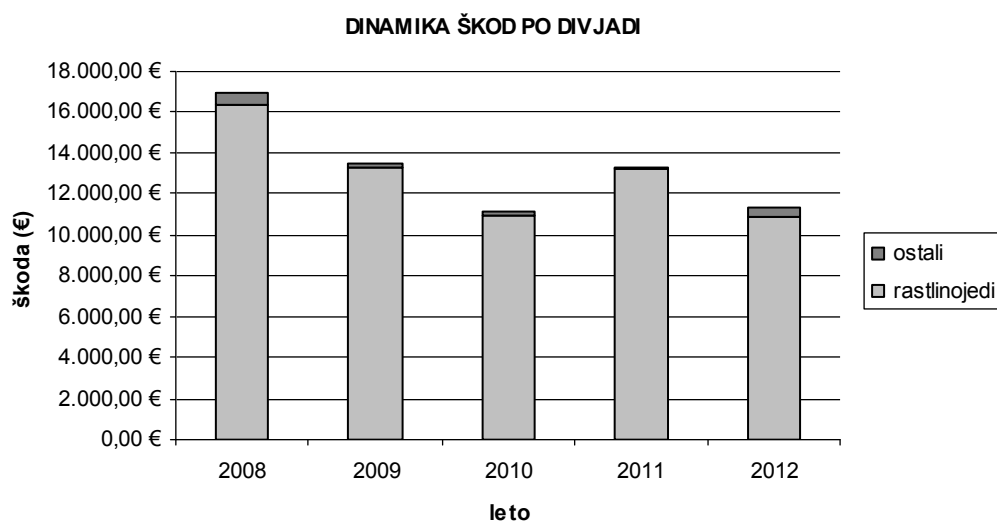
Povzročene škode v letu 2012

Preglednica 3.4: Odškodnina za škode, ki jo je povzročila divjad v letu 2012

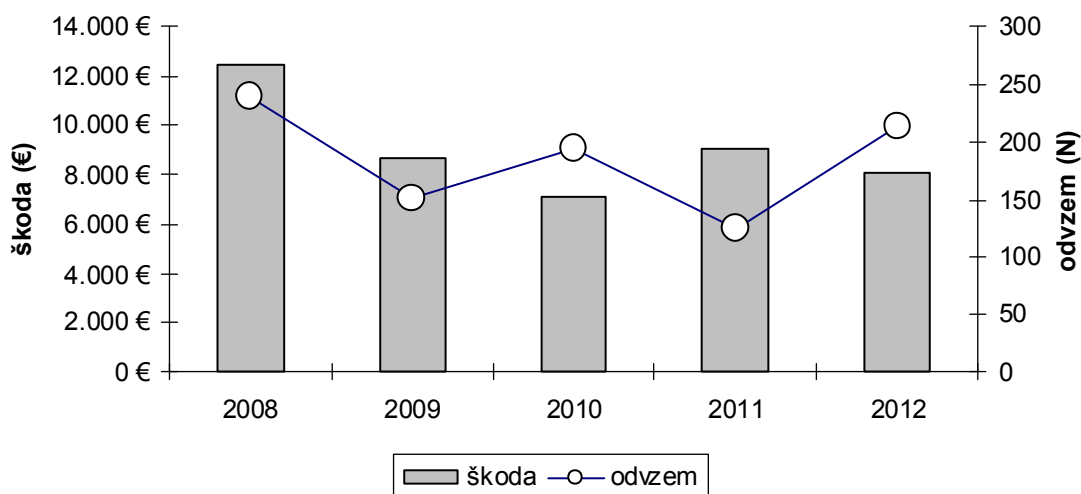
Vrsta divjadi	Kultura	Izplačana škoda	€/ 100 ha
srnjad	sadno drevje	65,00 €	
	vrtnine	170,00 €	
skupaj		235,00 €	0,17
jelenjad	krompir	270,13 €	
	vrtnine	115,00 €	
	travniki	1.990,00 €	
	sadno drevje	145,00 €	
skupaj		2.520,13 €	1,78
divji prašič	koruza	108,80 €	
	povrtnine	400,00 €	
	travniki	7.601,05 €	
skupaj		8.109,85 €	5,73
SKUPAJ PARKLJARJI		10.864,98 €	7,68
jazbec	travniki	191,30 €	0,14
SKUPAJ ZVERI		191,30 €	0,14
siva vrana		326,77 €	0,23
VSE SKUPAJ		11.383,05 €	8,05
jelenjad	gozd		0,00

V letu 2012 je največ škod povzročil divji prašič in sicer 71 % vseh odškodnin¹. Po višini škod sledi jelenjad - 22 % vseh odškodnin. Škoda od srnjadi je minimalna in znaša 2 % odškodnin. Nekaj malega škode je povzročil tudi jazbec (2%) in siva vrana (3 %). Zanimivo je, da so šoje tudi v letu 2012 povzročile škodo na intenzivnih sadovnjakih – na jabolkih v okolici Kobarida. Vendar je to škoda na nelovnih površinah in je v tem načrtu posebej ne prikazujemo. Trend odškodnin za škode na kmetijskih zemljiščih je v petletju od leta 2008 – 2010 v upadanju, nato se trend umiri. Podoben trend izplačanih odškodnin velja tudi za divjega prašiča. Od leta 2009 dalje so odškodnine v obratnem sorazmerju z odvzemom. Kadar je odvzem visok so škode nižje, in obratno.

¹ V odškodnino je zajeta denarna vrednost izplačane odškodnine v €, posredovani material, ovrednoten v € in finančno ovrednoteno vloženo fizično delo upravljavcev lovišč (1 ura = 5 €).

Slika 3.1: Dinamika odškodnin za škode po divjadi v LUO

Slika 3.2: Odškodnine za škode in odvzem divjih prašičev

Škoda na nelovni površini je nastala tri krat. V dveh primerih je kuna belica pokončala kure in purana v vrednosti 89,80 €. V enem primeru je šoja naredila škodo na nasadu jabolk v vrednosti 8.528,60 €.

Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2012

Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2012

Vrsta ukrepa	Število objektov	Opravljene ure
tehnična sredstva	15	30
kemična sredstva	5	12
skupaj	20	42

Opravljeni ukrepi za zaščito so posledica stanja in dinamike škod v LUO. Ukrepi se nanašajo predvsem na postavitev posameznih električnih pastirjev in na razdeljevanje kemičnih sredstev. Načrtovana zaščita je bila dosežena 60 %.

Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2013

Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2013

Vrsta ukrepa	Število objektov	Načrtovane ure
tehnična sredstva	10	60
kemična sredstva	5	20
skupaj	15	80

Ukrepi se nanašajo predvsem na postavitve posameznih električnih pastirjev in uporabo odvrtač. Načrtovane ure so podobne kakor v letu 2012. Poudarek na zaščiti morajo dati tista lovišča, ki imajo največjo škodo od divjega prašiča (Kobarid), in ki imajo največ povozov, predvsem na cesti Kobarid – Tolmin (Volče, Kobarid).

Pri škodah moramo ločiti povzročitelje škod, oziroma kdo za škodo odgovarja glede na to, kje je le-ta nastala.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

A. Za škodo, ki jo povzroči divjad, **na lovnih površinah** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

- Oškodovanec** mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo **pooblaščenцу upravljavca**, katerega osebne podatke in naslov do 31. 12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno običajen način.
- Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom** v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec.
- Če se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca, na kraju ogleda ali v osmih dneh, ne sporazumeta o višini odškodnine, pošlje **oškodovanec pisno prijavo škode komisiji**, ki jo za lovsko upravljavsko območje imenuje minister za dobo petih let.
- Komisijo za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah, sestavljajo predsednik ali njegov namestnik, ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tričlanski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
- Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
- Oškodovanec ali upravljavec**, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, **lahko s tožbo zahteva**, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo morata vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

B. Za škodo, ki jo povzroči divjad, **na nelovnih površinah** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

- Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
- Pooblaščenec oseba območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo povzročila divjad*.
- Če se oškodovanec in pooblaščenec oseba ne sporazumeta o višini odškodnine, na kraju ogleda ali v osmih dneh, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
- Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživečih živali** odgovarja R Slovenija, ki je vrste zavarovala. **Škodo ocenjuje pooblaščen delavec ZGS**, ki sestavi predpisan zapisnik in ga posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

je tista, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju človeka in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi. Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo nastalo pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

ŠKODA NA DIVJADI

je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krči ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne dejavnike. Odgovoren je tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom, odgovarja voznik vozila, kolikor se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi, upravljavec lovišča, kolikor se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanj upravljavca, ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, kolikor sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

3.4 Vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na pomlajevanje gozda – popis objedenosti gozdnega mladja

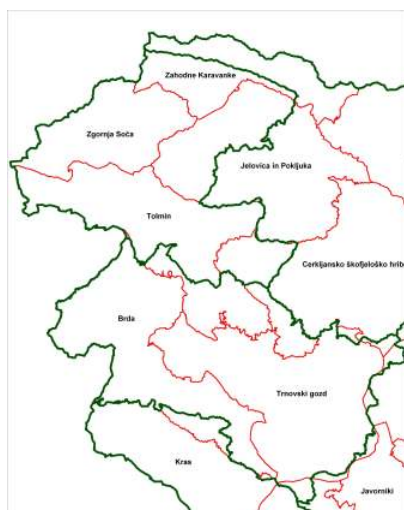
V letih 2009 in 2010 se je po celi Sloveniji opravil popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni in racionalnejši metodi, ki bo na podlagi dolgoročnega in periodičnega izvajanja omogočala korektnije analize, tudi s pomočjo statističnih orodij. Osnova za izvedbo popisa predstavljajo popisne enote, ki ob upoštevanju težko prehodnih ovir in populacijskih območij rastlinojede parkljaste divjadi, združujejo med seboj si podobne gozdnogospodarske enote glede na območne rastiščno-gojitvene tipe.

Popis smo izvedli po novi metodi v letu 2009 na celotnem območju ZGS OE Tolmin, z izjemo ene popisne enote, katero smo popisali v letu 2010. V OE Tolmin smo izločili pet popisnih enot. Dve enoti presegata območje OE Tolmin (Trnovski gozd in Cerkljansko-Škofjeloško hribovje), tri enote v celoti leže znotraj meja OE. Skupno so bile popisane 202 ploskvi.

Preglednica 3.7: Pregled ekoloških enot in popisanih ploskev (podatki za območje OE Tolmin)

Popisna enota	Površina gozda (ha)	Teoretične točke	Dejanske točke
Gornja Soča	19.810	73	51
Tolmin	45.255	81	56
Cerkljansko-Škofjeloško hribovje	10.542	6	10
Trnovski gozd	32.678	904	33
Brda-Vipavska dolina	35.452	92	52
skupaj	143.737	1.156	202

Slika 3.3: Popisne enote v Triglavskem LUO

Preglednica 3.8: Popisne enote v Triglavskem LUO

popisna enota	šifra	P (ha) SKU	P (ha) LUO	%
Tolmin	31	66.020	49.181	74,5
Cerkljansko škofjeloško hribovje	30	86.856	10.066	11,6
Zgornja Soča	34	37.210	37.210	100,0
Jelovica in Pokljuka	33	72.168	27.987	38,8
Zahodne Karavanke	35	36.764	16.931	46,1

Iz slike in preglednice je razvidno, da v LUO v celoti leži le popisna enota Zgornja Soča. V LUO leži z nekaj pod polovico površine popisna enota Jelovica in Pokljuka in sicer predel Pokljuke. V LUO leži z nekaj pod polovico površine tudi popisna enota Zahodne Karavanke in sicer predel Mežaklje. Južni del LUO pokriva popisna enota Tolmin in sicer večji del te popisne enote. Le manjši del LUO na območju cerkljanskega pripada popisni enoti Cerkljansko škofjeloško hribovje.

Ker je bil popis po novi metodi izveden prvič, še ne moremo analizirati trendov objedanja, za kar bo potreben vsaj še en popis. Novi popis zaradi metode, predvsem izbire ploskev, tudi ni direktno primerljiv z starimi popisi. V nadaljevanju prikazujemo osnovne podatke iz popisa gozdnega mladja v letu 2009 in 2010 (preglednica 3.10). Visoko stopnjo objedenosti izkazujejo plemeniti listavci, drugi trdi listavci, mehki listavci in jelka. Skupna objedenost perspektivnega mladja 15-150 cm znaša 34 % in je večja kakor v popisu iz leta 2004, ko je znašala 27 %, vendar primerjava zaradi različnih metod ni popolnoma korektna. Iglavci predstavljajo v mladju le 23% delež, njihova objedenost je majhna in znaša 10 %. Večino mladja predstavljajo listavci, ki so močnejše, 40% objedeni.

Preglednica 3.9: Analiza objedenosti gozdnega mladja 2009/2010

Skup. DV	% DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
		št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %
Smreka	13	14.029	5.855	6	4.969	7	1.579	13	417	14	12.822	7	
Jelka	1	569	681	58	64	80	6				751	60	
Macesen			13		19		45		26	25	103	6	
Bukev	28	13.097	11.820	18	8.899	30	4.905	36	1.618	42	27.242	27	
Hrasti		104	6								6		
Plemeniti listavci	44	14.391	7.371	64	3.435	76	1.303	75	449	69	12.558	69	
Drugi trdi listavci	12	2.640	2.177	42	1.939	51	700	61	193	43	5.008	48	
Mehki listavci	2	259	295	50	289	51	109	53	51	38	745	50	
Iglavci	14	14.599	6.549	11	5.053	7	1.631	12	443	14	13.675	10	
Listavci	86	30.491	21.669	37	14.561	44	7.017	46	2.311	48	45.559	41	
Skupaj	100	45.090	28.218	31	19.614	34	8.648	40	2.754	42	59.234	34	

V nadaljevanju prikazujemo podrobnejše podatke popisa gozdnega mladja za posamezno popisno enoto v okviru LUO. Za popisno enoto prikazujemo tudi površine in delež razvojnih faz.

Zgornja Soča: Popisna enota se prostorsko večinoma pokriva z rastiščno-gojitvenim razredom (v nadaljevanju: RGR) alpska bukovja. Popisna enota se v celoti nahaja na območju LUO, kjer se prepletajo populacije gamsa, jelenjadi in v manjši meri srnjadi. Drevesne vrste graditeljice sestojev so smreka, bukev, plemeniti pa tudi trdi listavci. Prisotnost teh vrst v mladju, ter njihovo preraščanje v višje višinske razrede mladja so zadovoljivi in omogočajo nadaljnji razvoj sestojev z deleži vrst, kakor so predvideni v RGR. Smreka je v perspektivnem mladju zastopana s 27 %, v končni podobi sestojev naj bi je bilo 36 % od lesne mase. Bukev je v perspektivnem mladju zastopana s 54 %, v končni podobi sestojev naj bi je bilo 57 % od lesne mase. Plemeniti listavci so v perspektivnem mladju zastopani s 7 %, v končni podobi sestojev naj bi jih bilo 1 % od lesne mase. Drugi trdi listavci so v perspektivnem mladju zastopani z 11 %, v končni podobi sestojev naj bi jih bilo 3 % od lesne mase. V popisni enoti ne opažamo večjega problema pri pomlajevanju in preraščanju mladja. Vpliv objedanja gozdnega mladja pa utegne postati vseeno problem zaradi širitve jelenjadi v celotni popisni enoti. Delno skušamo na to vplivati tudi s postavitvijo ciljev in ukrepov v populaciji jelenjadi, saj naj bi preprečili nadaljnje širjenje jelenjadi v popisni enoti ter tudi zaustavili naraščanje številčnosti.

Preglednica 3.10: Število popisanih osebkov in njihov delež po viš. raz. za popisno enoto Zgornja Soča

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%
Smreka	2.742	12,3	5.090	22,5	4.993	32,7	2.138	27,5	632	27,4	12.853	26,8
Jelka	1.207	5,4	1.203	5,3	109	0,7	12	0,2		0,0	1.324	2,8
Macesen		0,0	24	0,1		0,0	12	0,2	12	0,5	49	0,1
Bukev	10.970	49,3	10.739	47,4	6.718	44,0	4.191	53,9	1.239	53,7	22.888	47,7
Plemeniti listavci	4.278	19,2	2.928	12,9	1.336	8,8	607	7,8	158	6,8	5.030	10,5
Drugi trdi listavci	2.742	12,3	2.369	10,5	1.895	12,4	741	9,5	243	10,5	5.248	10,9
Mehki listavci	329	1,5	279	1,2	207	1,4	73	0,9	24	1,0	583	1,2
Iglavci	3.949	17,7	6.317	27,9	5.102	33,4	2.162	27,8	644	27,9	14.226	29,7
Listavci	18.319	82,3	16.316	72,1	10.156	66,6	5.613	72,2	1.664	72,1	33.749	70,3
Skupaj	22.269	100,0	22.633	100,0	15.259	100,0	7.775	100,0	2.308	100,0	47.975	100,0
%			47,2		31,8		16,2		4,8		100,0	

Preglednica 3.11: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Zgornja Soča

razvojna faza	P (ha)	%
mladovje	240,43	1,10
drogovnjak	2.256,01	10,30
debeljak	4.336,30	19,81
sestoj v obnavljanju	1.000,44	4,57
dvoslojni sestoj	87,14	0,40
posamično do šop. razn. Sestoj	417,95	1,91
skupinsko do gnezd. razn. sestoj	5.942,29	27,14
panjevec	369,58	1,69
grmičav gozd	5.639,83	25,76
pionirski gozd z grmišči	1.603,04	7,32
skupaj	21.892,99	100,00

Zahodne Karavanke: Popisna enota Zahodne Karavanke ustreza osrednjemu arealu razširjenosti jelenjadi na tem območju. Zaradi nizkega deleža mladovij in številčno močne (sub)populacije jelenjadi beležimo tu ene najvišjih deležev objedenosti na ravni celotne Slovenije. Skupna objedenost znaša 36 % od tega so listavci objedeni 50 %, iglavci pa 14 %. Za velik del popisne enote, ki leži na prisojnih Karavanških območjih velja, da je pomlajevanje zaradi zatravljenosti dolgotrajno, številne zasnove mladja pa so pomanjkljive oz. slabe. V ostalem delu popisne enote večjih težav s pomlajevanjem ne zaznavamo. Ključne drevesne vrste, ki so zastopane v enoti, so smreka, bukev, plemeniti listavci, macesen in jelka. Z največjim deležem v mladju je v popisni enoti zastopana smreka. V mladovjih je zastopana s 57 %, v vrasti s 50 % deležem v lesni zalogi pa s 54 % deležem. Z 20 % deležem je v mladovju zastopana bukev, njen delež se v vrasti poveča na 32 %, v lesni zalogi pa je zastopana z deležem 31 %. S pomembnejšim deležem so zastopani tudi plemeniti listavci in sicer v mladovjih s 4 %, v vrasti prav tako s 4 % v lesni zalogi pa z 1,5 %. Delež macesna v mladovjih znaša 5 %, v deležu temeljnice vrasti 2 %, v lesni zalogi pa ponovno 5 %. Z manjšim deležem je zastopana tudi jelka in sicer v mladovjih s 1,4 %, v vrasti se njen delež poveča na 2,4 % v lesni zalogi pa je zastopana z deležem 2,5 %. Zelo podobne rezultate kaže tudi primerjava po rastiščno-gojitvenih razredih. Če izvzamemo varovalne gozdove in gozdne rezervate, prevladujeta v popisni enoti dva razreda in sicer alpska bukovja in kisloljubna zgornjegorska bukovja. Zaradi znatnega deleža objedenosti mladja, bi pričakovali, da se bodo bistveno zmanjšali deleži v vrasti pri tistih vrstah, katere divjad rada objeda. Podatki kažejo ravno obratno stanje. Delež plemenitih listavcev in jelke se v vrasti v primerjavi z deležem v mladovjih poveča, delež smreke pa se celo zmanjša. Glede na analizirane podatke ocenjujemo, da rastlinojeda divjad ni pomembneje vplivala na drevesno sestavo preraščanja. V mlajše razvojne faze gozdov preraste zadosten delež rastiščem primernih drevesnih vrst. Dejstvo pa je, da se je številčnost rastlinojede divjadi (predvsem jelenjadi) v zadnjem obdobju na tem območju močno povečala, tako da je možno, da se vpliv na preraščanje nekaterih drevesnih vrst (plemeniti listavci, jelka) še ni odrazil. Ocenjujemo, da so pomlajevanje in posledično zasnove boljše na osojnih pobočjih alpskih bukovij (alpske doline Tamar, Krnica, Vrata, Kot) kot na prisojnih pobočjih ter v rastiščno-gojitvenem razredu kisloljubnih zgornjegorskih bukovij. Glavni problem prisojnih pobočij za samo pomlajevanje predstavljajo rastiščne razmere,

ki se odražajo v zelo močni zatravljenosti, dolgih pomladitvenih dobah in skromni vrstni pestrosti (območje med Srednjim vrhom in Tromejo). Temu je potrebno dodati še vpliv rastlinojede divjadi, saj predstavljajo prav prisojna pobočja Karavank ugodne razmere za prezimovanje divjadi. Zaradi skromne zastopanosti mladja, ki v zimskem čadu predstavlja edini razpoložljivi vir prehranske baze je posledično večja tudi objedenost. Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi je bila praktično na celotnem obravnavanem območju v preteklosti skromna, kar se odraža v majhnem deležu mladovij, zato bo v bodoče potrebno povečati delež mladovij, hkrati z intenziviranjem sečenj.

Preglednica 3.12: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Zahodne Karavanke

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%
Smreka	25.197	43,6	11.294	36,7	8.438	33,7	3.000	39,3	743	43,8	23.475	36,0
Jelka	405	0,7	157	0,5	143	0,6	143	1,9	13	0,8	456	0,7
Bori		0,0	26	0,1	13	0,1	65	0,9		0,0	104	0,2
Macesen		0,0	26	0,1	235	0,9	209	2,7	117	6,9	587	0,9
Bukev	22.667	39,2	11.438	37,1	10.799	43,1	3.417	44,7	587	34,6	26.240	40,2
Hrasti		0,0	104	0,3		0,0		0,0		0,0	104	0,2
Plemeniti listavci	4.857	8,4	4.617	15,0	2.739	10,9	404	5,3	183	10,8	7.943	12,2
Drugi trdi listavci	3.643	6,3	1.774	5,8	1.565	6,2	222	2,9	39	2,3	3.600	5,5
Mehki listavci	1.012	1,8	1.369	4,4	1.122	4,5	183	2,4	13	0,8	2.687	4,1
Iglavci	25.602	44,3	11.503	37,3	8.829	35,2	3.417	44,7	874	51,6	24.623	37,8
Listavci	32.180	55,7	19.302	62,7	16.224	64,8	4.226	55,3	822	48,5	40.573	62,2
Skupaj	57.782	100,0	30.805	100,0	25.053	100,0	7.643	100,0	1.695	100,0	65.196	100,0
%			47,2		38,4		11,7		2,6		100,0	

Preglednica 3.13: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Zahodne Karavanke

razvojna faza	P (ha)	%
mladovje	737,80	3,01
drogovnjak	2.142,06	8,75
debeljak	3.954,47	16,16
sestoj v obnavljanju	1461,67	5,97
skupinsko do gnezd. razn. sestoj	1.3749,80	56,19
grmičav gozd	2.426,48	9,92
skupaj	24.472,27	100,00

Popisna enota Jelovica in Pokljuka obsega območje razširjenosti jelovške (sub)populacije jelenjadi. Enota velja za zelo spremenjeno glede drevesne sestave. V lesni zalogi znaša delež smreke kar 69 %, delež bukve 21 %, 5 % predstavlja jelka ter 2 % plemeniti listavci. Ostale vrste so zastopane s 3%. Zaradi znatnega deleža smreke so sestoji na tem območju zelo podvrženi napadom podlubnikov in ujmam. Zasmrečeni gozdovi nudijo manjšo prehransko bazo divjadi, kar se odraža v večji obremenjenosti ostalih sestojev. Podatki vrasti s stalnih vzorčnih ploskev sicer kažejo nekaj manjšo vrast smreke v primerjavi z lesno zalogo in nekaj večji delež listavcev, kljub temu pa bo potrebno nadaljevati razvoj gozdov v smer manjše zasmrečenosti. Podatki popisa objedenosti iz leta 2009 kažejo, da je skupna objedenost 19 %, od tega pri iglavcih 6 % in pri listavcih 31 %. Za večino popisne enote velja, da samo pomlajevanje pogojeno z rastiščnimi razmerami ni problematično. S problematiko pomlajevanja zaradi rastiščnih razmer se srečujemo v treh rastiščnogojitvenih razredih in sicer v razredu zgornjegorskih bukovij (pobočja Ratitovca, vrh Mežakle) in v subalpskih smrekovjih (Mesnovec, Rudno polje). V omenjenih razredih predstavlja glavno oviro pri pomlajevanju močna zatravljenost, ki onemogoča vznik mladja. Samo pomlajevanje je dolgotrajno in je vezano na trohnečo biomaso. Vpliv divjadi je zaradi mraziščnih leg na teh območjih minimalen. Najpomembnejši rastiščno-gojitveni razred tako v gozdnogospodarskem območju kot v popisni enoti predstavljajo predalpska jelova bukovja, katera najdemo na platojih Jelovice in Pokljuke. Pomlajevanje na teh območjih je dobro, pretežno z bogatimi oz. dobrimi zasnovami. Delež mladovij je na obeh platojih med najvišjimi v območju in ustreza zastavljenim ciljem. Kljub znatnemu deležu mladovij pa oba platoja veljata za območji, kjer so zaradi močno poudarjene proizvodne vloge, vplivi divjadi na pomlajevanje še bolj izpostavljeni. Za večji del območja platojev, lahko trdimo, da pomlajevanje in v nadaljevanju preraščanje, ni problematično. Primerjava deležev posameznih drevesnih vrst tako v mladju kot v deležu temeljnice vrasti kaže,

da se deleži posameznih drevesnih vrst z višinsko rastjo ne zmanjšujejo. Pričakovali bi, da se bosta vsaj deleža jelke kot plemenitih listavcev zaradi vpliva rastlinojede divjadi zmanjšala, vendar tega nismo ugotovili. Približno 10 % delež jelke ugotavljamo tako v deležu mladovij kot v temeljnici vrasti. Podobno ugotavljamo tudi pri plemenitih listavcih, kjer v mladovijh beležimo 1,1 % delež, v temeljnici vrasti pa 1,3 % delež. Ocenjujemo, da divjad bistveno ne vpliva na samo preraščanje in drevesno pestrost. Negativen vpliv divjadi pa zaznavamo v starejših razvojnih fazah (gošča, letvenjak), kjer beležimo večji obseg poškodb zaradi obgrizanja debel (jelka, smreka). Platoja Pokljuke in Jelovice se v nadaljevanju spustita v svoje obronke, kjer najdemo razred alpskih bukovij. Intenzivnost gospodarjenja se tu bistveno zmanjša, posledično pa se zmanjša tudi delež mladovij. V večjem delu razreda, ki leži v popisni enoti pomlajevanje zaradi objedanja in rastiščnih razmer ni problematično. Zastopanost deležev rastiščem primernih drevesnih vrst je ustrezno. Vpliv divjadi na pomlajevanje in vrstno zastopanost se rahlo poveča v rastiščno-gojitvenem razredu kisloljubnih bukovij (Grofija, Perniki, Boršt, Podnart). Za ta razred je značilna močna spremenjenost sestojev in intenzivnost gospodarjenja. Rastiščne razmere za rast plemenitih listavcev so tu zelo dobre, le ti pa se pojavljajo v premajhnem deležu, za kar gre iskati vzroke v tudi močnejši objedenosti. Ostali rastiščno-gojitveni razredi so v popisni enoti zastopani v manjših deležih. Gre predvsem za območja v okolici večjih naselij, kjer je vpliv rastlinojede divjadi manjši in ne predstavlja resne ovire za samo pomlajevanje in preraščanje.

Preglednica 3.14: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Jelovica in Pokljuka

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%
Smreka	49.281	66,9	16.240	50,9	11.959	50,4	5.600	45,8	1.516	34,3	35.315	48,8
Jelka	1.129	1,5	533	1,7	112	0,5	70	0,6	98	2,2	814	1,1
Macesen		0,0	42	0,1	112	0,5	197	1,6	56	1,3	407	0,6
Bukev	13.142	17,8	9.601	30,1	9.432	39,7	5.755	47,0	2.667	60,3	27.455	38,0
Hrasti	103	0,1	182	0,6	56	0,2		0,0		0,0	239	0,3
Plemeniti listavci	9.959	13,5	3.972	12,5	912	3,8	182	1,5	14	0,3	5.081	7,0
Drugi trdi listavci		0,0	421	1,3	337	1,4	84	0,7	28	0,6	870	1,2
Mehki listavci	103	0,1	898	2,8	828	3,5	351	2,9	42	1,0	2.119	2,9
Iglavci	50.411	68,4	16.815	52,7	12.183	51,3	5.867	47,9	1.670	37,8	36.536	50,5
Listavci	23.306	31,6	15.075	47,3	11.566	48,7	6.372	52,1	2.751	62,2	35.764	49,5
Skupaj	73.717	100,0	31.890	100,0	23.749	100,0	12.240	100,0	4.421	100,0	72.301	100,0
%			44,1		32,8		16,9		6,1		100,0	

Preglednica 3.15: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Jelovica in Pokljuka

razvojna faza	P (ha)	%
mladovje	3726,92	6,89
drogovnjak	9.449,75	17,46
debeljak	15.180,64	28,05
sestoj v obnavljanju	5.627,15	10,40
skupinsko do gnezd. razn. sestoj	16.732,61	30,92
grmičav gozd	3.395,78	6,28
skupaj	54.112,86	100,00

Tolmin: Popisna enota se prostorsko večinoma pokriva z RGR podgorska bukovja na karbonatih. Popisna enota se nahaja na večjem delu LUO, kjer se prepletajo populacije srne, jelena, muflona in gamsa. Glavni graditelji sestojev v RGR so smreka, bukev in plemeniti listavci. Bukev glede pomlajevanja ni problematična vrsta. Njena vrast v mladju je dobra iz 39 % v nizkem mladju do 48 % v perspektivnem mladju. Doseganje deleža v lesni zalogi v RGR s 45 % je zagotovljeno. Tudi plemeniti listavci niso problematični, vrast v mladju je dobra iz 50 % v nizkem mladju do 32 % v perspektivnem mladju. Doseganje deleža v lesni zalogi v RGR z 13 % je zagotovljeno. Popis mladja kaže, da smreka, kot pomembna graditeljica sestojev ne prerašča tako, da bi zagotovila svoj delež v odraslih sestojih. V perspektivnem mladju je delež smreke le 5 %, v končni podobi sestojev v RGR pa je njen delež 23 % od lesne zaloge. Vedeti pa moramo, da je današnji delež smreke v sestojih posledica sajjenja smreke, oziroma smreke v nasadih in ne gre za smreko, ki se je pomladila po naravni poti. Popisna enota Tolmin torej glede sestave in preraščanja mladja ni problematična.

Preglednica 3.16: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Tolmin

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%
Smreka	488	1,0	854	2,6	625	3,3	252	3,5	132	5,4	1.864	3,1
Jelka	781	1,6	445	1,4	577	3,0	265	3,7	96	3,9	1.383	2,3
Bukev	14.054	28,1	12.456	38,5	8.861	46,4	3.559	49,8	1.190	48,3	26.066	42,7
Hrasti	195	0,4	24	0,1		0,0		0,0		0,0	24	0,0
Plemeniti listavci	31.134	62,3	16.111	49,8	6.384	33,4	2.152	30,1	794	32,2	25.441	41,7
Drugi trdi listavci	2.635	5,3	2.128	6,6	2.092	11,0	745	10,4	168	6,8	5.134	8,4
Mehki listavci	683	1,4	361	1,1	553	2,9	168	2,4	84	3,4	1.166	1,9
Iglavci	1.269	2,5	1.298	4,0	1.202	6,3	517	7,2	228	9,2	3.246	5,3
Listavci	48.702	97,5	31.080	96,0	17.890	93,7	6.625	92,8	2.236	90,7	57.831	94,7
Skupaj	49.971	100,0	32.378	100,0	19.093	100,0	7.142	100,0	2.465	100,0	61.078	100,0
%			53,0		31,3		11,7		4,0		100,0	

Preglednica 3.17: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Tolmin

razvojna faza	P (ha)	%
mladovje	1.220,35	2,59
drogovnjak	10.954,35	23,26
debeljak	12.173,42	25,85
sestoj v obnavljanju	1.876,14	3,98
dvoslojni sestoj	25,07	0,05
posamično do šop. razn. Sestoj	284,90	0,61
skupinsko do gnezd. razn. sestoj	4.750,04	10,09
panjevec	7.895,68	16,77
grmičav gozd	3.260,01	6,92
pionirski gozd z grmišči	4.645,51	9,87
skupaj	47.085,48	100,00

Cerkljansko škofjeloško hribovje: Delež mladovij v popisni enoti Cerkljansko škofjeloško hribovje, vključujoč vse gozdne površine, znaša 4,6 % (2.573 ha). V popisni enoti varovalnih gozdov praktično ni. Za popisno enoto je značilna velika fragmentiranost gozdnega prostora (preplet gozdnih s kmetijskimi površinami) z znatnim deležem gozdnega robu. Na splošno lahko rečemo, da se v mladovijih pojavljajo vse tiste drevesne vrste, ki ustrezajo posameznim rastiščnim razmeram, prav tako menimo, da so tudi deleži rastišču primernih drevesnih vrst ustrezni. Za popisno enoto je značilna zelo velika vrstna pestrost z znatno večjimi deleži, v primerjavi z ostalimi popisnimi enotami v Gorenjskem lovsko upravljavskem območju. V mladovijih je v največjem deležu zastopana smreka (38 %), sledijo bukev (28 %), plemeniti listavci (11 %), drugi trdi listavci (11 %) ter številne ostale vrste z deleži manjšimi od 2 %. Če primerjamo delež temeljnice vrasti po posameznih drevesnih vrstah ugotovimo, da se zmanjša delež smreke na 23 %, delež bukve se poveča na 34 %, močno se poveča tudi delež drugih trdih listavcev na 22 %. Ostale vrste bolj ali manj ohranijo delež iz mladovij. Za popisno enoto lahko rečemo, da se delež ostalih drevesnih vrst v vrasti povečuje na račun zmanjšanja deleža smreke. V popisni enoti je praktično na celotnem območju najbolj razširjen rastiščno-gojivni tip kisloljubnih bukovij. V njem (mladovijih) je smreka zastopana z 48 %, sledijo bukev s 26 %, kostanj z 8 %, jelka in hrasti s 3 %, plemeniti listavci s 4 %, ostalo predstavljajo druge drevesne vrste. V starejših sestojih (vrast) se delež posameznih drevesnih vrst v primerjavi z mladovji bistveno ne spremeni in se ohranja. Večje razlike beležimo zgolj pri jelki in pa hrastih in sicer se njuni deleži povečajo. S pomembnejšimi deleži so v popisni enoti zastopana tudi visokogorska in alpska bukovja, jelovja, toploljubna in osojna bukovja. Na podlagi primerjave deleža drevesnih vrst v mladovju in v vrasti ugotavljamo, da se deleži posameznih drevesnih vrst v teh razredih bistveno ne razlikujejo. Ocenjujemo, da je zastopanost ciljnih drevesnih vrst tako v mladovijih kot v vrasti ustrezna. Na podlagi primerjav nismo odkrili, da bi rastlinojedi parkljarji pomembno vplivali na drevesno sestavo. Še največje razlike ugotavljamo v razredu jelovij, kjer se delež jelke v vrasti v primerjavi z mladovji močno poveča s 13 na 30 %.

Preglednica 3.18: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za popisno enoto Cerkljansko škofjeloško hribovje

Skup. DV	< 15cm	R1 15-30cm	R2 30-60cm	R3 60-100cm	R4 100-150cm	Skupaj R1-R4

	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%
Smreka	4.370	5,9	6.564	16,6	5.402	23,8	1.366	18,5	157	5,8	13.489	18,7
Jelka	12.190	16,5	3.957	10,0	2.026	8,9	691	9,4	330	12,1	7.004	9,7
Bukev	6.670	9,0	11.510	29,2	7.899	34,8	3.235	43,8	1.429	52,6	24.073	33,3
Hrasti	25.529	34,5	3.486	8,8	94	0,4	16	0,2	16	0,6	3.612	5,0
Plemeniti listavci	23.229	31,4	10.835	27,5	4.036	17,8	864	11,7	157	5,8	15.892	22,0
Drugi trdi listavci	1.840	2,5	2.685	6,8	2.685	11,8	785	10,6	455	16,7	6.611	9,1
Mehki listavci	230	0,3	408	1,0	581	2,6	424	5,7	173	6,4	1.586	2,2
Iglavci	16.559	22,4	10.521	26,7	7.428	32,7	2.057	27,9	487	17,9	20.493	28,4
Listavci	57.498	77,6	28.925	73,3	15.295	67,3	5.323	72,1	2.230	82,1	51.774	71,6
Skupaj	74.057	100,0	39.447	100,0	22.723	100,0	7.381	100,0	2.717	100,0	72.266	100,0
%			54,6		31,4		10,2		3,8		100,0	

Preglednica 3.19: Površina in delež posamezne razvojne faze za popisno enoto Cerkljansko škofjeloško hribovje

razvojna faza	P (ha)	%
mladovje	2.644,03	4,71
drogovnjak	15.099,45	26,92
debeljak	28.813,06	51,37
sestoj v obnavljanju	8.178,17	14,58
posamično do šop. razn. Sestoj	261,45	0,47
skupinsko do gnezd. razn. sestoj	433,32	0,77
panjevec	384,62	0,69
grmičav gozd	20,37	0,04
pionirski gozd z grmišči	255,76	0,46
skupaj	56.090,23	100,00

4 ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD

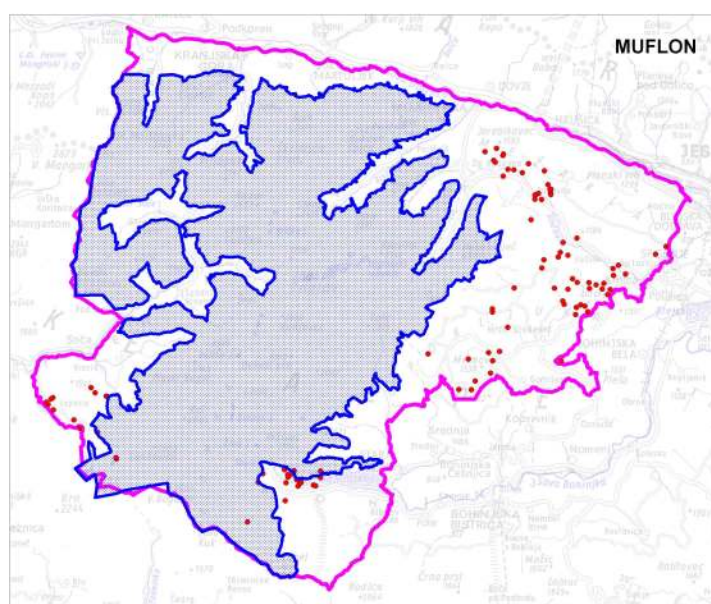
V LPN Triglav je izločenih 31.488 ha površine prvega varstvenega območja (Zakon o TNP-1, Ur.l. RS št. 52/2010 z dne 30.6.2010). V prvem varstvenem območju je prepovedano loviti divjad - 4. točka 1. odstavka 15. člena. Ne glede na določbo 4. točke je zaradi preprečevanja pojava in širjenja nalezljivih bolezni ali ob porušenem naravnem ravnovesju zaradi prekomernega povečanja populacije ene vrste divjadi nad nosilno kapaciteto ekosistema, tako, da so izkazani neugodni vplivi na druge živalske ali rastlinske vrste, v prvem varstvenem območju dopustno odvzemati divjad iz narave na posebej za to določenih območjih – 4. odstavek 15. člena. Obseg območij ter vsebina in čas trajanja upravljavskega ukrepa za divjad se določijo v letnih lovsko upravljavskih načrtih Triglavskega LUO, ki jih pripravi ZGS na predlog upravljavca TNP po predpisih, ki urejajo divjad in lovstvo – 5. odstavek 15. člena.

Zaradi načrtovanja ukrepov v prvem varstvenem območju je LPN Triglav dolžen voditi evidenco odvzema divjadi v prvem varstvenem območju (15. revir z imenom »nelovno«). LPN Triglav vodi to evidenco že četrto leto zapored s sledečimi ugotovitvami: v vseh primerih gre za pogine in ne za odstrel. Število evidentiranih poginov je v prvem varstvenem območju majhno. **Upravljavec LPN Triglav, TNP, skladno s 5. odstavkom 15. člena ZTNP predlaga možnost odstrela divjega prašiča v prvem varstvenem območju na Vrtaški planini, v kolikor se divji prašič(i) tu pojavi(jo) in povzroči(jo) škodo na pašnih površinah ter je moteč za druge rastlinske in živalske vrste. Za ostale vrste divjadi upravljavec LPN Triglav ni podal predloga za poseganje v prvem varovalnem območju za leto 2013.** TNP utemeljuje neposeganje pri srnjadi in gamsu s stanjem populacij, ki številčno niso nad nosilno kapaciteto ekosistema in zaradi trenda upada pojava garij. Za jelenjad TNP še pripravlja koncept »Upravljanja z jelenjadjo v LPN Triglav« in nakazuje možnost bodočega ukrepanja tudi v prvem varstvenem območju.

V »lovnem« delu LPN Triglav se z divjadjo upravlja po istih principih in smernicah kakor veljajo za ostala lovišča v Triglavskem LUO. Ukrepe v populacijah se prikazuje skupno za celoten LUO in skladno z dolgoročnim načrtom tudi ločeno po dveh ekoloških enotah (1) lovišča LD in LPN Prodi – Razor in (2) LPN Triglav.

Preglednica 4.1: Odvzem v prvem varstvenem območju LPN Triglav

leto	srna	jelen	gams	kozorog	skupaj	indeks	ver. indeks
2009		1	11	4	16	100	
2010			9	3	12	75	75
2011	1		4	3	8	50	67
2012	1		10		11	67	138

Slika 4.1: Prvo varstveno območje v LPN Triglav

4.1 Srna (*Capreolus capreolus*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema srnjadi je zadnjih pet let v linearnem upadanju ($R^2=0,8581$) od 1.325 (2007) do 1.082 (2012) živali. Načrt se uresničuje dobro, to velja tako za petletno obdobje (98 %), kakor za preteklo leto (105 %). Spolna struktura odvzema je nekoliko nad polovico moškega spola, kar je skladno z usmeritvami in znaša za petletje in preteklo leto 55 % moških. Podobno velja tudi za starostno strukturo, delež dve in večletnih srnjakov je 24 - 25 %, delež starejših srn je 17 - 18 % (oba deleža veljata tako za petletno obdobje, kakor za preteklo leto). V letu 2012 smo prešli na novo starostno strukturo odvzema, ki se nanaša predvsem na delež starejših srn, ki po novem, skladno z desetletnim načrtom znaša 20 %, do leta 2012 pa je znašala 15 %. Poprečne petletne izgube znašajo 23 % od celotnega odvzema in so tekom petih let konstantne. Najpogostejši vzroki izgub so povozi (50 %), bolezni (8 %), pokosi, psi, zveri (3–4 %), ostali vzroki so neznani (24 %), oziroma so manjši. Delež starejših srnjakov v povozu znaša 12 %, delež starejših srn znaša 42 %.

Presoja uspešnosti upravljanja: S srnjadjo se upravlja, skladno s smernicami in postavljenimi načrti. To velja tako za petletno obdobje, kakor tudi za preteklo leto. Upravljanje s srnjadjo je že več let prilagojeno upadanju številčnosti populacije. Zaradi trenda upada številčnosti srnjadi in kroničnega nedoseganja načrtov odvzema smo v Triglavskem LUO (tedaj še LGO) v letu 2002 zmanjšali načrt odvzema, spremenili cilj v povečevanje številčnosti in prešli na strukturni model odvzema za povečevanje številčnosti (55%M : 45%Ž in 25% 2+M : 15 % 2+Ž). Model se je izkazal za uspešnega, trend upadanja se je umiril, načrte se zadovoljivo realizira v okviru dopustnih odstopanj navzdol. Model smo uporabljali deset let. Tudi z novimi načrti skušamo ohranjati ta model, ki sicer z novimi Navodili ne more več biti takšen, kakor je bil dosedanj. Nova Navodila sicer jasno določajo, da cilje + ali - primarno dosegamo s prilagojeno višino odvzema, sekundarno pa navodila dopuščajo tudi možnost različnega odvzema 2+ srnjadi.

Trendi telesnih mas in mas rogovja so neizraziti.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev: Številčnost srnjadi je v rahlem upadanju. Upad številčnosti pripisujemo predvsem medvrstnim odnosom, oziroma zaradi naraščajoče populacije jelenjadi, pa tudi samo življenjsko okolje zaradi procesov zaraščanja ni več optimalno za srnjad. Prostorsko je srnjad dokaj enakomerno porazdeljena, vsaj v nadmorski višini pod 1.000 metrov. V visokogorju je srnjadi manj.

Medvrstni vplivi: Kažejo se prvi negativni znaki medvrstnih vplivov srnjadi in jelenjadi. S porastom številčnosti jelenjadi lahko v bodočnosti pričakujemo še nadaljnje zmanjševanje številčnosti srnjadi.

Spolna in starostna struktura: Spolna in starostna struktura populacije srnjadi sta naravni in stabilni. V spolni strukturi nekoliko prevladuje ženski spol. Delež mladičev, katerih odzem je slučajnosten, izkazuje spolno razmerje 47 % moških : 53 % žensk (leto 2008–2012). Starostna struktura je piramidalne oblike, prevladuje mladi starostni razred. Starostna struktura nosilcev populacije, starosti 2+ in starejših, je zaradi slučajnostnega odvzema sledeča: srnjaki 55 % mladih, 33 % zrelih in 12 % prestarelih; srne 45 % mladih, 33 % zrelih in 22 % prestarelih (leto 2012).

Zdravstveno stanje: Zdravstveno stanje je zadovoljivo, saj večjih izbruhov bolezni ne beležimo.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja ostaja nespremenjen – zadržanje upadanja in ohranjanje dosedanje številčnosti, strukture in prostorske porazdelitve populacije srnjadi.

Ukrepi in usmeritve

Načrt višine odvzema za leto 2013 ostaja podoben načrtu iz leta 2012 in znaša 1.060 živali (900 v prvi ekološki enoti in 160 v drugi ekološki enoti – LPN Triglav).

Preglednica 4.2: Načrt odvzema srnjadi (število)

Starostni razred	število				
	M		Ž		Skupaj
Mladiči M / Mladiči Ž	160	315	160	271	
Lanščaki / Mladice	155		111		
Srnjaki 2+ / Srne 2+	262		212		474
Skupaj	1.060				

Preglednica 4.3 : Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema srnjadi (%)

Starostni razred	Struktura odvzema (v %)				
	M		Ž		Skupaj
Mladiči M / Mladiči Ž	15	30	15	25	
Lanščaki / Mladice	15		10		
Srnjaki 2+ / Srne 2+	25		20		45
Skupaj	100				

Kategorizacija dve in večletnih srnjakov in srn se opravi praviloma po obrabi zobovja. Oznako starosti se vpiše v evidenčno knjigo pod rubriko starost. Prav tako se oznako starosti vnese v računalniško datoteko kot spremenljivko starost. Dve in večletni srnjaki in srne se kategorizirajo na tri starostne razrede:

- mladi osebki z oznako starosti 3,
- srednje stari osebki z oznako starosti 5,
- prestareli osebki z oznako starosti 8.

Ob izvršenem odstrelu in najdenih izgubah se ugotovi ter evidentira tudi spol mladičev. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti količinsko zadosten odzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena. Mladiče se načrtuje skupaj ne glede na spol kot enotno kategorijo. Odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema po višini in znotraj spolne in starostne strukture (še posebej v starostnem razredu 2+), se smiselno upošteva pri načrtovani višini in strukturi odvzema za naslednje leto. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi 2+ pri obeh spolih se ne glede na meje dopustnih odstopanj upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Časovna dinamika odvzema Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70 % do 31. oktobra. Do 25.7. je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odzem predvidenih srnjakov 2+.

Ostalo Izraz »odstopanje« v nadaljevanju pomeni razliko med realiziranim in načrtovanim odvzemom srnjadi. Izraženo je lahko v absolutni količini (osebek) ali v % od načrtovanega odvzema.

Preglednica 4.4: Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi:

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega št. v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+/- 30%*	+/- 15%	+/- 30%*	+/- 15%
Lanščaki / Mladice	+/- 30%*		+/- 30%*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+/- 15%		+/- 15%	
Skupaj	+/- 15%			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do +/-30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno. V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do +/-15 % načrtovanega števila odvzema.

Zaradi različnega deleža 2+ srn in 2+ srnjakov v načrtu odvzema, ne moremo izvajati določila o pokrivanju 2+ srnjakov z 2+ srnami v višini 70–80 % izvršenega odstrela 2+ srnjakov. Zaradi tega in zaradi velikega deleža 2+ srn v povozih smo določilo prilagodili. Od načrta odvzema 2+ srn je potrebno 50 % odvzema realizirati z odstrelom. Določilo velja tako za celotno LUO, kakor tudi za posamezno lovišče. Preseganje načrtovanega odvzema dve- in več letnih srn v višini + 15 %, ki bi nastalo zaradi vezave odstrela ter evidentiranja izgub srn, ne šteje kot nedovoljeno preseganje načrtovanega odvzema.

V LUO je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca +/-15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost. Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi posamezne spolne in starostne kategorije po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Preglednica 4.5: Analiza odvzema in telesnih mas srn

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2007	2008	2010	2011	2012	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M	178	204	193	169	188	932	27,8	15,2
lanščaki	199	188	167	168	143	865	25,8	14,1
srnjaki 2+	349	342	311	290	260	1552	46,3	25,4
skupaj SRNJAKI	726	734	671	627	591	3349	100,0	54,7
mladiči Ž	209	229	229	194	196	1057	38,2	17,3
mladice	169	176	135	102	102	684	24,7	11,2
srne 2+	221	228	204	182	193	1028	37,1	16,8
skupaj SRNE	599	633	568	478	491	2769	100,0	45,3
SKUPAJ odstrel in izgube	1325	1367	1239	1105	1082	6118		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
načrt - skupaj	1360	1360	1270	1237	1030	6257
odstrel in izgube / načrt	97,4	100,5	97,6	89,3	105,0	97,8
delež SRNJAKOV	54,8	53,7	54,2	56,7	54,6	54,7
delež srnjakov 2+	26,3	25,0	25,1	26,2	24,0	25,4
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	57,0	58,3	58,4	57,3	58,1	57,8

Izgube							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	179	146	181	147	168	821	59,0
naravne izgube	131	134	135	109	62	571	41,0
skupaj izgube	310	280	316	256	230	1392	100,0
% izgub	23,4	20,5	25,5	23,2	21,3	22,8	
čisti odstrel	1015	1087	923	849	852	4726	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	70	75	67	73	42	327	23,5
2 bolezen	52	26	16	11	4	109	7,8
3 krivolov		1	1	1		3	0,2
4 cesta	152	126	151	123	138	690	49,6
5 železnica	12	9	5	7	8	41	2,9
6 zveri	9	7	24	12	4	56	4,0
7 psi	8	8	13	5	8	42	3,0
8 kosilnica	7	2	11	11	14	45	3,2
9 garje						0	0,0
10 poškodba		26	28	13	12	79	5,7

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012
mladiči M	9,3	9,3	9,7	9,2	8,9
indeks	100,0	100,0	104,3	98,9	95,7
lanščaki	12,9	11,9	12,2	12,6	13,4
indeks	100,0	92,2	94,6	97,7	103,9
srnjaki 2+	17,4	17,5	17,5	17,6	18,1
indeks	100,0	100,6	100,6	101,1	104,0
mladiči Ž	8,7	9,2	9,1	9,4	8,8
indeks	100,0	105,7	104,6	108,0	101,1
mladice	13,1	13,4	13,3	13,7	13,5
indeks	100,0	102,3	101,5	104,6	103,1
srne 2+	15,5	15,9	15,6	15,8	15,8
indeks	100,0	102,6	100,6	101,9	101,9

Masa trofej srnjakov 2+ (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2008	2009	2010	2011	2012
srnjaki 1+	60	38	57	63	59
indeks	100,0	62,4	94,4	104,4	97,8
srnjaki 2+	229	222	220	219	245
indeks	100,0	97,3	96,2	95,8	107,2

4.2 Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema v petletju linearno značilno narašča ($R^2=0,6781$), kljub rahlemu upadu v letu 2011. Načrt se uresničuje dobro, 99 % za petletje in 105 % za preteklo leto. Spolna struktura odvzema je skladna z usmeritvami in znaša za petletje 49 % jelenov in 51 % košut, za preteklo leto 46 % jelenov in 54 % košut. Skladna z usmeritvami je tudi starostna struktura jelenov 2+ in starejši, ki znaša za petletje 18 % in 17 % za preteklo leto. Delež starejših košut znaša za petletje in preteklo leto 17 % in je nizek zaradi stanja populacije, katera je še vedno v fazi oblikovanja, vendar se ta delež dviguje in se približuje želenemu deležu 20 %. Poprečne petletne izgube znašajo 12 % od celotnega odvzema in tekom petih let nihajo, v preteklem letu znašajo 8 %. Najpogostejši vzroki izgub so povozi (34 %), pomemben vzrok so tudi zveri s 15 % deležem, ostali vzroki so neznan, oziroma so zastopani z manjšim deležem.

Presoja uspešnosti upravljanja: Z jelenjadjo se upravlja uspešno, skladno s smernicami. To velja tako za petletno obdobje, kakor tudi za preteklo leto. Odstopanj od načrtov praktično ni, z izjemo nedoseganja načrta v letu 2011, vendar je bila v tem letu dosežena struktura odvzema pravilna. Odvzem košut 2+ je še vedno prenizek in ga bo potrebno povečevati.

Trendi telesnih mas in mas rogovja so neizraziti.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev: Številčnost jelenjadi je v celotnem LUO v številčnem porastu. Porast številčnosti pripisujemo predvsem ugodnim življenjskim pogojem, pa tudi sosednjim številčno močnim populacijam. Jelenjad je najgostejša v treh skupinah, vendar sta južni skupini v loviščih lovskih družin praktično že povezani tako, da izstopa po gostoti le populacija jelenjadi na Mežaklji v LPN Triglav. Jelenjad (še) ni v celoti osvojila le visokogorskih predelov LUO, kjer je najpogostejša vrsta še vedno gams. Največja gostota jelenjadi sovпада z največjo gostoto srnjadi, kar je tudi vzrok morebitnemu upadu številčnosti srnjadi. Jelenjad na Mežaklji dejansko pripada populaciji jelenjadi na gorenjskem, vendar se jelenjad v celotnem Triglavskem LUO povezuje z jelenjadjo v obeh sosednjih LUO. Tako se jelenjad na JV delu LUO povezuje z jelovško jelenjadjo, jelenjad na Kolovratu se prostorsko nadaljuje in širi proti Goriškim Brdom. Zadnje raziskave tudi kažejo, da se je populacija zahodno visoko kraške jelenjadi že povezala s triglavsko populacijo. Prostorska porazdelitev populacije v LUO je takšna, da jo lahko obravnavamo kot osrednje območje, brez robnih območij.

Medvrstni vplivi: Kažejo se prvi negativni znaki med vrstnega vpliva srnjadi, gamsa in jelenjadi. S porastom biomase jelenjadi lahko v bodočnosti pričakujemo zmanjševanje številčnosti – biomase srnjadi in gamsa. negativni so tudi odnosi med velikim petelinom in jelenjadjo na Mežaklji, kjer so še aktivna petelinova rastišča. Jelenjad tu spomladi popase jagodičevje, ki je hrana petelinu.

Spolna in starostna struktura: Spolna in starostna struktura populacije jelenjadi sta naravni in stabilni. V spolni strukturi nekoliko prevladuje ženski spol. Delež telet, katerih odvzem je slučajnost, izkazuje spolno razmerje 46 % moških : 54 % žensk (leto 2008–2012). Starostna struktura je piramidalne oblike, prevladuje mladi starostni razred. Starostna struktura nosilcev populacije, starosti 2+ in starejših košut, je zaradi slučajnostnega odvzema sledeča: 65 % mladih, 20 % zrelih in 15 % prestarelih (leto 2012). Na primorskem delu populacija strukturno še ni popolnoma oblikovana, saj šele osvaja zanjo zadnja nenaseljena področja. Več podatkov o razvoju populacije jelenjadi v LUO je navedeno v treh razpravah.²

Zdravstveno stanje: Zdravstveno stanje je zadovoljivo, saj bolezni ne beležimo.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja ostaja nespremenjen – zadržati oziroma ustaviti naraščanje številčnosti populacije. Lokalno je potrebno preiti tudi na zmanjševanje številčnosti predvsem zaradi škod, ki jih lokalno povzročata jelenjad. Primer LPN Triglav na gorenjski strani in škode v gozdovih in škode, ki jih naredi migracija jelenjadi iz LPN Triglav v sosednja lovišča Gorenjskega LUO. Primer Šentviška planota s škodami v gozdu in popašenostjo.

² I. Koren: Razvoj populacije navadnega jelena (*Cervus elaphus* L.) na severozahodu Slovenije. Zbornik prispevkov o upravljanju z jelenjadjo, Velenje, 2011.

I. Koren: Razvoj populacij divjadi in njihovega življenjskega okolja v severozahodni Sloveniji, GV, št. 9, 2010.

I. Koren: Jelen (*Cervus elaphus* L.) v severozahodni Sloveniji, GV, št. 10, 2011.

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema se poveča za 13 % in znaša za celoten LUO 422 živali (312 v prvi in 110 v drugi ekološki enoti). OZUL lahko glede na trenutno stanje realizacije načrta med letom odobri oziroma dodatno prerazporedi 20 osebkov jelenjadi. Prerazporeditve po loviščih opravi IO OZUL s soglasjem ZGS.

Preglednica 4.6: Načrt odvzema jelenjadi (število)

Starostni razred	M	Ž
Teleta M/Ž	77	94
Lanščaki/Junice	37	44
Jeleni 2 –4*	43	81
Jeleni 5 –9*	28	
Jeleni 10+*	10	
M:Ž	195	227
skupaj	422	

Preglednica 4.7: Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema jelenjadi (v %)

Starostni razred	M	Ž
Teleta M/Ž	18	22
Lanščaki/Junice	9	10
Jeleni 2 –4*	10	19
Jeleni 5 –9*	7	
Jeleni 10+*	2	
M:Ž	46	54
skupaj	100	

Ob izvršenem odstrelu se ugotovi in evidentira tudi spol telet. Ob kategorizaciji se na podlagi obrablenosti zobovja oceni tudi starost nad dve letnih jelenov in košut. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Časovna dinamika odvzema Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel telet, junic in košut, predvidoma najmanj 70 % do 30. novembra. Priporočamo tudi izvajanje odločbe MKO o podaljšanju lovne dobe v letu 2013.

Ostalo Odstrel košut mora znašati vsaj med 70 do 100 % višine odstrela dve in več letnih jelenov. Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta so za LUO v višini do + -15 % od skupno načrtovanega števila odvzema vseh kategorij. Posamezna lovišča lahko odstopajo od tega določila navzgor, glej smernice za odstrel jelenjadi v Triglavskem LUO v nadaljevanju. Načrta odvzema v razredu dve in večletnih jelenov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno presegati, razen sorazmerno s preseganjem skupno načrtovanega odvzema. Pri košutah je dovoljeno odstopanje do +- 15 %, pri teletih in enoletnih osebkih pa do +- 30 % od načrtovanega števila odvzema. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem do 10 živali, dopustna toleranca +-15 % ali +- 30 % pomeni eno žival, pri načrtovanem odvzemu 11 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost. Za lovišča osrednjega življenjskega območja, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov jelenjadi, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija +-2 kosa, pri čemer načrta odvzema dve in večletnih jelenov ni dovoljeno presegati.

Dodatne smernice za odstrel jelenjadi 2013 za Triglavsko LUO (usklajene na IO OZUL 13.3.2013):

1. Za mlado jelenjad se smatrajo teleta in enoletna jelenjad ne glede na spol. Te kategorije se lahko v odstrelu glede na načrt tudi zamenjujejo.
2. Lovišče, ki odstreli jelena, ga mora pokriti vsaj s štirimi kosi netrofejne jelenjadi. Za netrofejno jelenjad se štejejo: teleta (0+) ne glede na spol, enoletna jelenjad (1+) ne glede na spol ter dve in večletne (2+) košute. Določilo ne velja za lovišče Tolmin in Log pod Mangrtom, ki jelena pokriva z dvema kosoma netrofejne jelenjadi. V kolikor lovišče jelena ne pokrije, se to upošteva pri načrtu za naslednje leto.
3. Lovišče lahko ne glede na načrt preseže načrt odstrela v razredu mlade jelenjadi 0+ in 1+, če smatra, da je v lovišču dosti jelenjadi. Obvezno je vnašanje odvzema v LISJAK, saj bo OZUL lahko na podlagi tega ustavil odstrel, ko bo doseženo dopustno odstopanje za celoten LUO. V decembru in novembru je potrebno vsakodnevno vnašanje podatkov odvzema.

4. Lovišča z načrtom odstrela 20 in več kosov jelenjadi imajo v načrtu odstrela tudi jelena 10+. Tega jelena lahko odstrele tudi v razredu 2+ - 4+ ali 5+ - 9+. Določilo je vneseno zaradi lažjega doseganja načrta lovišča in notranje prerazporeditve starostnega odvzema jelenov.
5. Odstrel jelena 5 – 9 se lahko nadomesti z odstrelom jelena 2 – 4 ali 10 +.
6. Odstrel jelena 2 – 4 se lahko nadomesti tudi z odstrelom jelena 10 + v kolikor je lovec prepričan, da je jelen res iz razreda 10 +. V kolikor se dogodi, da je odstreljen napačen jelen, torej 5 – 9, mora lovišče o tem takoj obvestiti lovskega inšpektorja. Določilo ne velja za primer »pomotoma« uplenjenih jelenov mejnih starosti med kategorijama 2 – 4 in 5 – 9, oziroma v primeru odstrela jelena z rogovjem, ki bi ustrezalo starosti 2 – 4, starost ugotovljena po zobeh pa uvrsti jelena v razred 5 – 9.

Merila za pravilnost odstrela Vodilo pri upravljanju z jelenjadjo je ohranitev vitalnih, zdravih populacij, številčno usklajenih z danostmi okolja. Za doseg cilja je zato nujno doseganje dovolj visokega količinskega odstrela hkrati z upoštevanjem izbirnega, t.i. kvalitativnega odstrela. Iz populacije naj se praviloma odstranjujejo podpovprečno telesno in trofejno razviti osebki, kar v grobem pomeni, da se v populacijah temelji k varovanju telesno in tudi po rogovju močnejše razvitih osebkov. Komisija za oceno odstrela in izgub kategorizira po dosedanjih kriterijih jelene 2+ in starejše na kategoriji A in B. Takšna kategorizacija nima drugega namena, kakor ugotavljanje kvalitete populacije in nadaljevanje dosedanjega dela na področju ugotavljanja kakovosti.

Preglednica 4.8: Analiza odvzema in telesnih mas navadnih jelenov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%/spol	%/skupaj
teleta M	59	60	76	57	75	327	39,6	19,2
lanščaki	34	37	41	37	40	189	22,9	11,1
jeleni 2-4	35	33	29	39	34	170	20,6	10,0
jeleni 5-9	12	20	26	19	21	98	11,9	5,8
jeleni 10 +	4	7	12	9	10	42	5,1	2,5
skupaj JELENI	144	157	184	161	180	826	100,0	48,5
teleta Ž	72	74	79	70	89	384	43,8	22,6
junice	28	42	40	39	56	205	23,4	12,0
košute 2+	44	51	66	58	68	287	32,8	16,9
skupaj KOŠUTE	144	167	185	167	213	876	100,0	51,5
SKUPAJ odstrel in izgube	288	324	369	328	393	1702		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
načrt - skupaj	280	323	345	395	375	1718
odstrel in izgube / načrt	102,9	100,3	107,0	83,0	104,8	99,1
delež JELENOV	50,0	48,5	49,9	49,1	45,8	48,5
delež trofejnih jelenov 2+ in več	17,7	18,5	18,2	20,4	16,5	18,2
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	67,0	65,7	64,0	61,9	66,2	64,9

Izgube							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	3	17	27	14	7	68	34,5
naravne izgube	16	31	33	25	24	129	65,5
skupaj izgube	19	48	60	39	31	197	100,0
% izgub	6,6	14,8	16,3	11,9	7,9	11,6	
čisti odstrel	269	276	309	289	362	1505	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	10	17	21	20	10	78	39,6
2 bolezen			3	1		4	2,0
3 krivolov					1	1	0,5
4 cesta	1	10	19	10	3	43	21,8
5 železnica	2	7	8	4	3	24	12,2

6 zveri	6	7	5	2	9	29	14,7
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba		7	4	2	5	18	9,1

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012
teleta M	38,7	39,9	38,5	41,4	40,2
indeks	100,0	103,1	99,5	107,0	103,9
lanščaki	64,6	64,8	61,4	63,0	66,1
indeks	100,0	100,3	95,0	97,5	102,3
jeleni 2-4	111,3	107,2	107,5	107,2	100,4
indeks	100,0	96,3	96,6	96,3	90,2
jeleni 5-9	143,3	132,8	133,0	139,4	136,7
indeks	100,0	92,7	92,8	97,3	95,4
jeleni 10 +	142,0	131,1	134,8	124,2	151,3
indeks	100,0	92,3	94,9	87,5	106,5
teleta Ž	38,5	36,9	37,2	39,3	36,7
indeks	100,0	95,8	96,6	102,1	95,3
junice	57,6	55,5	51,8	56,3	56,6
indeks	100,0	96,4	89,9	97,7	98,3
košute 2+	71,4	73,1	71,2	73,1	70,8
indeks	100,0	102,4	99,7	102,4	99,2

Masa trofej jelenov (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2008	2009	2010	2011	2012
jeleni 1+	440	324	331	401	316
indeks	100,0	73,6	75,2	91,1	71,8
jeleni 2+ - 4+	2475	1999	1970	2085	1787
indeks	100,0	80,8	79,6	84,2	72,2

4.3 Damjak (*Dama dama*)

V LUO se damjaki občasno pojavljajo v bližini obor iz katerih utečejo. Takšen primer poznamo v lovišču Podbrdo, Porezen in Ljubinj. Damjake je potrebno iz proste narave odstraniti. Osnova za odvzem je odločba lovske inšpekcije, katero pridobijo upravljavci lovišč z vednostjo ZGS. Pri lovu je potrebno upoštevati določila odločbe.

4.4 Muflon (*Ovis ammon musimon*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta: Višina odvzema je zadnjih pet let uravnotežena, brez izrazitega trenda ($R^2=0,0015$). Poprečna izločitev znaša 124 živali letno. Načrt odvzema se v petletju izpolnjuje 86 %, v zadnjem letu 90%. Delež doseganja načrta je bil do leta 2012 dejansko nekoliko zamegljen, saj so v načrtu bili zajeti tudi mufloni, ki so jih imela lovišča načrtovana avtomatsko. Ta del načrtovanim muflonov po avtomatizmu pa praviloma nikoli ni bil realiziran. S prehodom na določila novega dolgoročnega načrta je ta problem odpadel. Spolna struktura odvzema moškega spola je pod 50 % in znaša za petletje 48 %. in za preteklo leto 44 %. Delež trofejnih muflonov (2+ in starejših) je dosežen 23 % tako za petletje in 21 % za preteklo leto. Delež starejših ovc je 20 % za petletje in 22 % za preteklo leto. Poprečne petletne izgube znašajo 10 % od celotnega odvzema in tekom petih let nihajo, v preteklem letu so znašale 7 %. Najpogostejši vzroki izgub so neznani (59 %), ostala vzroka sta bolezni in zveri s po 10 in 24 %, 7 % izgub pa odpade tudi na garjave muflone, vendar le v dveh letih 2010 in 2011. Izgube zaradi zveri – volkov so bile največje v lovišču LPN Triglav.

Presoja uspešnosti upravljanja: Doseganje višine načrta odvzema ni najboljša, do odstopanj prihaja zaradi sestave načrta, kakor je opisano v predhodnem poglavju. Starostna in spolna struktura izločenih muflonov je v skladu s smernicami in od načrta ne odstopa. Ne glede na računsko nedoseganje višine načrta odvzema je upravljanje z muflonom uspešno.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja: Poprečne telesne mase muflonov starosti 2+ in več so od naselitve dalje v močnem upadanju. Ocenjujemo, da se negativen trend v bodoče ne bo več nadaljeval. Padeč telesnih mas je posledica z majhnega izoliranega populacijskega območja, ko je vsa populacija v sorodu in je padeč telesnih mas genetsko pogojen. Prehodov in izmenjave genov med populacijami ni.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev: Številčnost populacije je stabilna. Muflon je v LUO prisoten v treh večjih skupinah. Največja gostota prve skupine je na območju naselitve izpred tridesetih let na območju lovišča Ljubinj. Pred dvajsetimi leti se je muflon pričel širiti na območje LPN Prodi–Razor, kjer je danes poleg Ljubinja prisoten v največji gostoti. Mufloni iz te skupine se povezujejo v enotno skupino skupaj z mufloni iz širše okolice Bohinja. Ta skupina muflonov se danes najhitreje prostorsko širi proti vzhodu v lovišče Podbrdo. Nekoliko manj intenzivno je širjenje proti zahodu v lovišče Tolmin. Druga skupina muflonov izhaja iz naselitve v Trenti in se danes nahaja v loviščih Soča in LPN Triglav. Skupina je številčno precej šibkejša od prve skupine, tudi visokogorsko življenjsko okolje v Trenti ni najbolj ustrezno. Tretja, samostojna skupina muflonov se nahaja na območju Mežaklje. Z mufloni iz drugih skupin v sosednjih LUO se triglavski mufloni ne povezujejo in so relativno izolirani. Številčnost muflonov so v LPN Triglav v zadnjih štirih letih močno zmanjšali volkovi, v populacijo posega tudi ris. Muflonov na območju Pokljuke in Radovne v LPN Triglav zaradi večletne stalne prisotnosti volkov praktično ni več; nekaj so jih volkovi pokončali, še več muflonov pa se je odselilo v območja sosednjih lovišč.

Medvrstni vplivi: V loviščih z veliko številčnostjo muflona: Ljubinj, LPN Prodi – Razor se kažejo negativni znaki zaradi medvrstnih vplivov muflona do srnjadi in predvsem do gamsa. S porastom biomase muflonov lahko v bodočnosti pričakujemo zmanjševanje številčnosti – biomase srnjadi in gamsa. Mufloni se namreč širijo v tipične habitate gamsa.

Spolna in starostna struktura: Spolna in starostna struktura populacije muflonov sta naravni in stabilni. V spolni strukturi mogoče prevladuje ženski spol, delež moških mladičev v odvzemu je le 41 %, vendar odvzem mladičev muflona ni slučajnost in je podvržen načrtu odvzema. Starostna struktura je piramidalne oblike, prevladujejo osebk iz mladega starostnega razreda. Delež starejših ovnov nad 6 let je 12 % od skupnega števila ovnov 2+ in starejših.

Zdravstveno stanje: Zdravstveno stanje muflonov ocenjujemo kot ugodno, saj večjih bolezni ne poznamo. Negativen vpliv predstavlja izoliranost populacij muflona. V tridesetih letih obstoja so se na tem področju le malo prostorsko razširili. Populacija ima zato genetske motnje. Posledica neugodnih medvrstnih odnosov z gamsom je tudi prenos gamsjih garij na muflona. Pojav je zabeležen, vendar nima takšnih razsežnosti kakor pri gamsu.

Prilagojeni cilji

Bistvo zelenega stanja populacije muflona je ohranjanje današnje prostorske porazdelitve. To pomeni naj se populacija ne širi navzven izven današnjega populacijskega območja. Številčnost muflonov naj se več ne povečuje, zaželena je manjša številčnost predvsem populacije v južnem predelu LUO (naselitev Ljubinj). Nezaželeno je tudi širjenje muflona izven današnje razširjenosti v LPN Triglav. Izven obstoječega populacijskega območja naj muflon ne bo več prisoten. Ločene skupine muflonov naj se med seboj ne povezujejo.

Ukrepi in usmeritve

Z muflonom se upravlja le v današnjem osrednjem populacijskem območju, torej v loviščih Soča, Ljubinj, LPN Prodi–Razor, Podbrdo in LPN Triglav. Intenziteta in struktura odvzema v tem območju je določena tako, da se preprečuje širjenje populacije. Za omenjena lovišča je določen načrt odvzema tudi po višini in strukturi in znaša 124 osebkov (104 v prvi ekološki enoti, 20 v drugi ekološki enoti – LPN Triglav). V ostalih loviščih se skladno s ciljem in dolgoročnim načrtom odstranjuje vse muflone ne glede na spol in starost. Ostala lovišča nimajo posebej načrtovanega odvzema po enega muflona, kakor je bila dosedanja praksa sestavljanja načrta odvzema. Struktura odvzema sledi modelu za ohranjanje številčnosti.

Preglednica 4.9: Načrt odvzema muflonov (število)

Spol	star. razred	vzdrževanje št.
		število
Ovni	I	13
	II	18
	III	31
	skupaj	62
Ovce	I	18
	II	19
	III	25
	skupaj	62
Skupaj		124

Preglednica 4.10: Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema muflona (%)

Spol	star. razred	vzdrževanje št.
		%
Ovni	I	10
	II	15
	III	25
	skupaj	50
Ovce	I	15
	II	15
	III	20
	skupaj	50
Skupaj		100

Ostalo Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO so po višini do + - 15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v III. razredu (2+) pri vsakem od obeh spolov se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno. Neizvršeni odvzem v III. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. in II. starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi je praviloma do 5 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 45:55 %). Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov muflona, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + - 1 kos. V teh loviščih se III. starostni razred lahko praviloma preseže za 1 kos, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za 1 kos. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v III. starostnem razredu pri obeh spolih se, ne glede na meje dopustnih odstopanj, upošteva pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Preglednica 4.11: Analiza odvzema in telesnih mas muflonov

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%/spol	%/skupaj	
jagnjeta M	21	20	26	16	14	97	32,3	15,5	
enoletni	14	5	12	13	13	57	19,0	9,1	
ovni 2+ do 6+	29	30	32	30	22	143	47,7	22,9	
ovni 7+					3	3	1,0	0,5	
skupaj OVNI	64	55	70	59	52	300	100,0	48,1	
jagnjeta Ž	24	22	32	31	29	138	42,6	22,1	
enoletne	12	17	16	5	12	62	19,1	9,9	
ovce 2+	23	19	27	29	26	124	38,3	19,9	
skupaj OVCE	59	58	75	65	67	324	100,0	51,9	
SKUPAJ odstrel in izgube	123	113	145	124	119	624		100,0	
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom									
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj			
načrt - skupaj	135	152	152	153	132	724			
odstrel in izgube / načrt	91,1	74,3	95,4	81,0	90,2	86,2			
delež OVNOV	52,0	48,7	48,3	47,6	43,7	48,1			
delež ovnov 2+	23,6	26,5	22,1	24,2	18,5	22,9			
delež mladih 0+, 1+ ne glede na spol	57,7	56,6	59,3	52,4	57,1	56,7			
Izgube in odvzem									
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%		
nenaravne izgube						0	0,0		
naravne izgube	13	9	12	17	8	59	100,0		
skupaj izgube	13	9	12	17	8	59	100,0		
% izgub	10,6	8,0	8,3	13,7	6,7	9,5			
čisti odstrel	110	104	133	107	111	565			
Vzroki izgub									
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%		
1 neznan	2	6	9	11	7	35	59,3		
2 bolezen	2			3	1	6	10,2		
3 krivolov						0	0,0		
4 cesta						0	0,0		
5 železnica						0	0,0		
6 zveri	9	3	1	1		14	23,7		
7 psi						0	0,0		
8 kosilnica						0	0,0		
9 garje			2	2		4	6,8		

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012
jagnjeta M	10,9	10,8	10,7	11,6	10,5
indeks	100,0	99,1	98,2	106,4	96,3
enoletni	18,5	17,5	16,6	18,4	18,3
indeks	100,0	94,6	89,7	99,5	98,9
ovni 2+ do 6+	26,8	24,8	23,9	26,8	25,3
indeks	100,0	92,5	89,2	100,0	94,4
ovni 7+					26,0
indeks					
jagnjeta Ž	10,6	8,3	10,6	9,6	10,1
indeks	100,0	78,3	100,0	90,6	95,3
enoletne	15,6	14,9	13,8	14,8	16,7
indeks	100,0	95,5	88,5	94,9	107,1
ovce 2+	17,4	16,8	16,8	18,1	16,9
indeks	100,0	96,6	96,6	104,0	97,1

4.5 Gams (*Rupicapra rupicapra*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema je zadnjih pet let dokaj enakomerna, oziroma celo rahlo upada ($R^2=0,5042$), vendar je upad posledica zmanjšanja lovne površine v TNP (LPN Triglav) v letu 2010. Gamsa se odvzema v višini 20–23 % od spomladanske številčnosti populacije. Poprečen odvzem znaša 675 gamsov letno. Odvzem se uresničuje skladno z načrtom, za petletno obdobje 94 % in v letu 2012 98 %. Spolna struktura odvzema je nekoliko nad polovico pri kozlih, vendar znotraj dopustnega odstopanja, in znaša za petletje in preteklo leto 52 % moškega spola. Delež odvzema II. starostnega razreda kozlov je v okviru smernic in znaša 16 % za petletje in 18 % za lansko leto. Delež odvzema II. starostnega razreda koz je pravilen in še boljši od smernic in znaša 14 % za petletje in še manj za lansko leto, ko je bil 14 %. Poprečne petletne izgube znašajo 14 % od celotnega odvzema in so tekom petih let zelo konstantne, v preteklem letu so nekoliko nižje in znašajo 11 %. Najpogostejši vzroki izgub so poleg neznanih (52 %) garje (30 %), ostale bolezni (8 %) ostali vzroki so neznan, oziroma so zastopani z manjšim deležem.

Presoja uspešnosti upravljanja: Z gamsom se upravlja uspešno, skladno s smernicami.

Gibanje telesnih mas: Trendi telesnih mas so neizraziti.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti gamsa je glede na odvzem zelo umirjen, kar priča o stabilnosti populacije. Upad odvzema v letu 2010 je posledica povečanja prvega varstvenega območja v LPN Triglav. Ker upravljamo z gamsom glede višine odvzema na meji prirastka, in ker se jelenjad širi v tipične gamsove habitate, lahko pričakujemo v prihodnosti tudi nekoliko nižjo številčnost populacije gamsa. Prostorsko je gams dokaj enakomerno porazdeljen po celotnem območju LUO. Manjša gostota populacije se nahaja na južnem delu LUO v loviščih Kobarid, Volče, Planota in Porezen. Na tem območju se gamsi povezujejo s fragmentirano populacijo gamsov v sosednjem Zahodno visoko kraškem LUO po biokoridorjih. Največja gostota gamsov je v osrednjem delu LUO, proti zahodu se populacija povezuje z gamsi iz Gorenjskega LUO. Triglavsko LUO z nekaj lovišči iz Gorenjskega LUO (Stara fužina, Bohinjska bistrica, Nomenj, Bled) predstavlja enotno in celovito populacijo gamsov v triglavskem pogorju Julijskih Alp. Prirastek populacije gamsov znaša 25–28 % od spomladanske številčnosti³.

Spolna in starostna struktura: Spolna in starostna struktura populacije gamsov sta naravni in stabilni. Delež moških mladičev, katerih odvzem je slučajnost, dosega vrednost 45 %, kar kaže na to, da v populaciji lahko prevladujejo koze. Starostna struktura je piramidalne oblike, največ je mladega razreda (do 50 %), delež starega razreda presega 10 % spomladanske številčnosti populacije, delež srednjega razreda se vrti okoli 40 % številčnosti populacije.

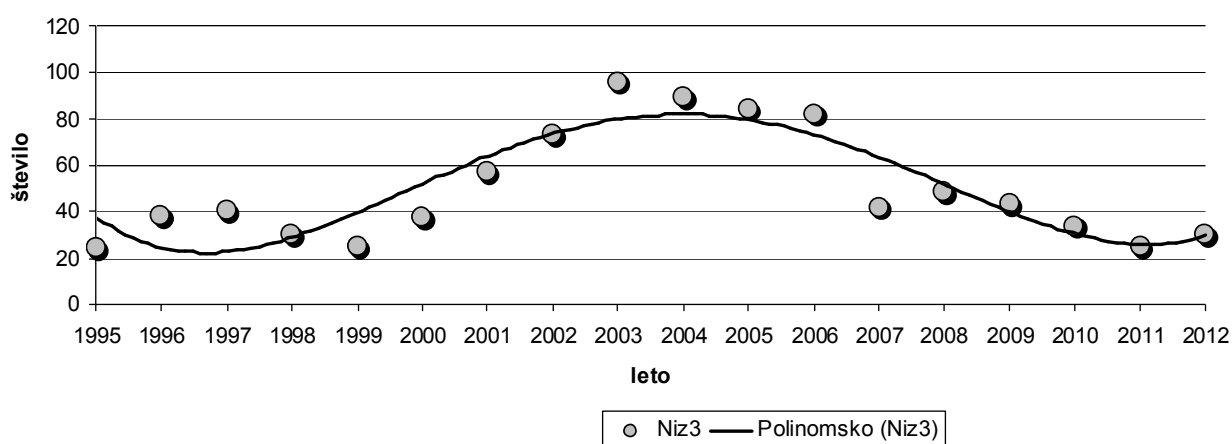
Medvrstni vplivi: Kažejo se negativni znaki z medvrstnimi vplivi z muflonom in jelenjadjo. S porastom številčnosti in biomase jelenjadi in muflona lahko v bodočnosti pričakujemo zmanjševanje številčnosti – biomase gamsa.

Zdravstveno stanje: Zdravstveno stanje gamsov je nezadovoljivo zaradi prisotnosti gamsjih garij. Trend številčnosti garij je nihajoč s periodo 5 do 6 let. V zadnjih letih je pojav garij v upadu. Pojav garij se je iz severnega dela LUO razširil na južni del in sicer na lovišča Tolmin, LPN Prodi - Razor in Podbrdo. Na severnem delu je največ pojavov garjavosti v lovišču Soča, dočim garij v Logu pod Mangrtom in Bovcu, vsaj zadnjih letih, skoraj ni. Garje se pojavljajo praviloma v loviščih, ki mejijo z LPN Triglav oziroma se pojavljajo na meji s tem loviščem. V letu 2011 in 2012 so se garje pojavile na desnem bregu Soče v lovišču Bovec in sicer »nizvodno« od Bovca. V prihodnjih letih pričakujemo porast pojava garij (glej grafikon dinamike garij). Zaradi garij so posegi v populacijo gamsov intenzivni.

³ I. Koren: Nekateri vidiki kontrolne metode pri upravljanju s populacijami gamsa (*Rupicapra rupicapra* L.) na primeru severozahodne Slovenije. Zbornik prispevkov o upravljanju z gamsom, Velenje, 2012.

Preglednica 4.12: Gamsje garje

leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
pogin			3		2	1	4	11	17	9	17	28	22	13	18	22	18	19
odstrel			4			14	21	16	21	36	26	14	5	2	5	0	1	1
LOVIŠČA	9	12	7	4	2	15	25	27	38	45	43	42	27	15	23	22	19	20
leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
pogin	15	7	23	12	10	11	22	19	24	25	20	27	4	16	10	4	1	5
odstrel		19	10	14	13	11	10	27	34	19	21	13	11	17	10	8	5	5
LPN Trig.	15	26	33	26	23	22	32	46	58	44	41	40	15	33	20	12	6	10
leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
pogin	15	7	26	12	12	12	26	30	41	34	37	55	26	29	28	26	19	24
odstrel	0	19	14	14	13	25	31	43	55	55	47	27	16	19	15	8	6	6
SKUPAJ	24	38	40	30	25	37	57	73	96	89	84	82	42	48	43	34	25	30

Slika 4.2: Trend gamsjih garij

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti in ugodne populacijske strukture. Preprečiti želimo pojav in širjenje gamsjih garij.

Ukrepi in usmeritve

Zaradi stanja populacije, postavljenega cilja in trenutnega stanja gamsjih garij ostaja intenziteta posega v gamsjo populacijo nespremenjena oziroma nekoliko višja od lani (3%) in znaša 689 osebkov (579 v prvi ekološki enoti in 110 v drugi ekološki enoti – LPN Triglav). Prostorsko morajo lovišča intenzivirati odstrel na področjih, kjer se pojavljajo garje, še posebej to velja za področja, kjer so se garje pojavile na novo (lovišči Bovec in Kobarid na desnem bregu Soče – pogorje Kobarškega stola). Pri spolni in starostni strukturi načrta odvzema upoštevamo model za ohranjanje številčnosti.

Preglednica 4.13: Načrt odvzema gamsa (število)

	st. razr.	število
Kozli	ml. in 1+	127
	2+	59
	I	186
	II	121
	III	38
	skupaj	345
Koze	ml. in 1+	129
	2+	55
	I	184
	II	119
	III	41
	skupaj	344
Skupaj		689

Preglednica 4.14: Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema gamsa (%)

	st. razr.	delež (%)
Kozli	ml. in 1+	18
	2+	9
	I	27
	II	18
	III	5
	skupaj	50
Koze	ml. in 1+	19
	2+	8
	I	27
	II	17
	III	6
	skupaj	50
Skupaj		100

Pomembnejše od izbirnega odstrela je količinsko in strukturno doseganje načrtovanega odvzema. Ob izvršenem odstrelu in ugotovljenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Namen skupnega načrtovanja odvzema mladičev izhaja iz težnje, da je potrebno opraviti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO so po višini do + - 15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v II. razredu pri vsakem spolu posebej se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno, v skladu s splošnimi določili možnih odstopanj realizacije od načrta. V kolikor 10 % znotraj posamezne spolne kategorije II. starostnega razreda predstavlja manj kot 1 kos, se kot dopustno odstopanje šteje +- 1 kos. Neizvršeni odvzem v II. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. in III. starostnem razredu. Odvzem v III. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi za vse starostne kategorije razen mladičev je praviloma do 3 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 47:53 %). Morebitna odstopanja pri spolni strukturi prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri obeh spolih se ne glede na meje dopustnih odstopanj upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema od vključno 4 do vključno 10 gamsov, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 1 kos do - 2 kosa. V teh loviščih se II. starostni razred pri obeh spolih skupaj lahko praviloma preseže za največ 1 kos, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za največ 1 kos. Lov na gamsa se začne izvajati takoj po začetku lovne dobe. Priporočljivo je, da se 50 % odvzema realizira do konca oktobra.

Preglednica 4.15: Analiza odvzema in telesnih mas gamsov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M	52	59	56	46	58	271	15,5	8,0
1+	96	85	72	66	83	402	23,0	11,9
2+	65	66	64	61	46	302	17,3	8,9
I. starostni razred	213	210	192	173	187	975	55,9	28,9
3+ do 7+	113	120	99	106	117	555	31,8	16,4
8+ in več	46	49	36	41	43	215	12,3	6,4
skupaj KOZLI	372	379	327	320	347	1745	100,0	51,6
mladiči Ž	68	77	80	62	65	352	21,5	10,4
1+	109	108	71	71	76	435	26,6	12,9
2+	24	33	29	38	38	162	9,9	4,8
I. starostni razred	201	218	180	171	179	949	58,1	28,1
3+ do 10+	108	104	81	82	90	465	28,5	13,8
11+ in več	47	38	36	54	45	220	13,5	6,5
skupaj KOZE	356	360	297	307	314	1634	100,0	48,4
SKUPAJ odstrel in izgube	728	739	624	627	661	3379		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
načrt - skupaj	807	792	653	654	674	3580
odstrel in izgube / načrt	90,2	93,3	95,6	95,9	98,1	94,4
delež KOZLOV	51,1	51,3	52,4	51,0	52,5	51,6
delež kozlov 2+ in več	30,8	31,8	31,9	33,2	31,2	31,7
delež koz 2+ in več	24,6	23,7	23,4	27,8	26,2	25,1
delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	44,6	44,5	44,7	39,1	42,7	43,2

Izgube							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	3	4	3	1		11	2,4
naravne izgube	87	138	85	63	72	445	97,6
skupaj izgube	90	142	88	64	72	456	100,0
% izgub	12,4	19,2	14,1	10,2	10,9	13,5	
čisti odstrel	638	597	536	563	589	2923	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	46	73	41	33	34	227	49,8
2 bolezen	7	13	4	4	8	36	7,9
3 krivolov		2				2	0,4
4 cesta	1	1	2	1		5	1,1
5 železnica	2					2	0,4
6 zveri	3	5	5	2		15	3,3
7 psi		1	1			2	0,4
8 kosilnica						0	0,0
9 garje	31	33	26	20	25	135	29,6
10 poškodba		14	9	4	5	32	7,0

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012
mladiči M	9,5	10,2	9,5	10,5	9,5
indeks	100,0	107,4	100,0	110,5	100,0
kozli 1+	15,1	14,7	14,8	15,3	15,2
indeks	100,0	97,4	98,0	101,3	100,7
kozli 2+	20,8	21,5	20,6	20,7	21,5
indeks	100,0	103,4	99,0	99,5	103,4
kozli 3+ do 7+	23,3	23,7	24,2	24,8	24,2
indeks	100,0	101,7	103,9	106,4	103,9
kozli 8+ in več	24,4	24,2	24,2	23,9	24,5
indeks	100,0	99,2	99,2	98,0	100,4
mladiči Ž	9,5	9,2	9,3	9,9	10,0
indeks	100,0	96,8	97,9	104,2	105,3
koze 1+	14,1	14,4	13,6	14,3	14,4
indeks	100,0	102,1	96,5	101,4	102,1
koze 2+	18,4	19,4	18,5	19,0	18,8
indeks	100,0	105,4	100,5	103,3	102,2
koze 3+ do 10+	19,9	20,4	19,8	21,4	20,6
indeks	100,0	102,5	99,5	107,5	103,5
koze 11+ in več	19,6	20,2	19,1	20,3	19,2
indeks	100,0	103,1	97,4	103,6	98,0

4.6 Kozorog (*Caprea ibex*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema znaša za zadnjih pet let 6 do 12 osebkov. Višina odvzema v LPN Triglav je omejena na evidentiranje izgub in na odstrel bolnih živali, saj se kozorogi v tem lovišču zadržujejo izključno na prvem varstvenem območju. Zaradi stanja populacije in poseganja le med stare osebkke je težko govoriti o uresničevanju samega načrta, za petletje je načrt dosežen le 49 %. Spolna struktura odvzema moškega spola znaša za petletje 64 %, za preteklo leto 67 % moškega spola. V odvzemu prevladujejo starejši kozli in stare koze, razreda mladih se skoraj ne odvzema. Poprečne petletne izgube znašajo 62 % od celotnega odvzema in tekom petih let nihajo, v preteklem letu so izgube znašale 67 % odvzema. Najpogostejši vzroki izgub so neznani (54 %), bolezni (4 %), poškodbe (29 %) in garje (13 %).

Presoja uspešnosti upravljanja: Populacija kozorogov je številčno zelo nazadovala, zato se iz populacije odvzemajo predvsem osebkki, ki bi v kratkem poginili po naravni poti. Zaradi majhne številčnosti posameznih kolonij nekega »normalnega« upravljanja z vrsto ne poznamo.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja: Trendi telesnih mas so neizraziti, oziroma je premalo podatkov za zaključke.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev: Trend številčnosti populacije kozorogov je izredno negativen, zmanjšuje se tako odvozem kakor tudi številčnost populacije. Z izbruhom garij v severnem delu LUO, kar je za pričakovati glede na dinamiko garij v naslednjih petih letih, lahko pade številčnost kozorogov pod populacijski minimum. Kozorogi kot ostanki naselitev iz preteklosti žive v glavnem v dveh skupinah na območju lovišča Bovec in LPN Triglav. V LPN Triglav zadnja sistematična štetja izkazujejo prisotnost do 150 kozorogov, kar je okoli 40 % nekdanje številčnosti. Nova kolonija kozorogov je bila osnovana leta 2000 na italijanski strani Kanina. Z umetnim doseljevanjem se je ta kolonija razširila tudi na slovensko stran Kanina in se širi proti vzhodu v lovišče Log pod Mangrtom. Ti kozorogi so praviloma markirani in opremljeni s telemetričnimi oddajniki ter tudi na slovenski strani trenutno še niso predmet lova. Kolonija obsega 20 do 30 živali. Nekateri starejši kozorogi se močno oddaljijo od opisanih skupin in jih najdemo prehodno tudi na južnem delu LUO.

Spolna in starostna struktura: Spolna in starostna struktura populacije kozorogov sta kljub majhni številčnosti še vedno naravni in stabilni.

Zdravstveno stanje: Zdravstveno stanje zaradi bolezni ni zadovoljivo. Kozorogi žive v istem habitatu kot gamsi, bolezni so iste in se z gamsov prenašajo na kozorože. Vsi zaključki glede bolezni pri gamsu veljajo tudi pri kozorogu.

Prilagojeni cilji

Ohraniti želimo številčnost populacije oziroma skupin nad populacijskim minimumom 50 živali. Na območju lovišča Log pod Mangrtom in Bovca želimo povečati številčnost kozorogov do okoli 100 živali. Dolgoročno, želimo doseči kar presega cilj tega načrta, in sicer povezavo teh kozorogov s kozorogi nove naselitve na Kaninu. Zaradi cilja upravljanja z gamsom širitev kozorogov proti jugu ni zaželena. V kolikor bi do te širitve, ki jo sicer ne pričakujemo, prišlo, bo potrebno temu prilagoditi upravljanje tako z gamsom kakor s kozorogom. V LPN Triglav je populacija kozorogov prepuščena naravnemu razvoju, kar pomeni, da z upravljanjem nanjo ne bomo mogli vplivati, niti ne moremo postaviti ciljnega stanja. Vsi kozorogi v tem LPN se nahajajo v območju prve varstvene kategorije, kjer se lov ne izvaja.

Ukrepi in usmeritve

Odvzem po strukturi načrtujemo zaradi stanja populacije le v loviščih Bovec in Log pod Mangrtom in sicer v višini osem osebkov (preglednica 4.16). Načrtovani odvozem se praviloma omeji na stare koze in stare koze. Načrt odvzema koz 2+ je mišljen kot odvozem dejansko starih koz, starosti okoli 10 let. Odvozem mladičev je potrebno izvršiti le med telesno najšibkejšimi osebkki.

Lovišča Smast, Drežnica, Tolmin, LPN Prodi – Razor, Soča in Čezsoča lahko odstrelijo po enega starega kozoroga nad 10 let, v kolikor se ta pojavi v lovišču. Naslednje leto po odstrelitvi to lovišče nima pravice do odstrela kozoroga. Praviloma se ta kozorog odstrelji v okviru lovnega turizma, pred iznosom trofeje iz

lovišča mora trofejo oceniti komisija LUO. Določilo ne velja za garjave in drugače bolne kozoroge. Načrta odvzema se ne sme presegati in ga ni nujno dosegati. **V lovišču LPN Triglav: Načrtujemo odvzem 5 kozorogov.** Odvzem je omejen na evidentiranje izgub in na odstrel bolnih osebkov in sicer v območju dovoljenega lova. Načrt ni nujno dosegati.

Kozorogov na področju Kanina in tudi Mangarta se ne odstreljuje, razen v primeru da so garjavi. Odločitev da se odstrela še ne izvaja je posledica dejstva, da do sedaj še ni bil viden garjav kozorog, nadalje se kozorogi zadržujejo ob planinskih poteh, ki so polna turistov. Številčnost kolonije je še vedno pod populacijskim minimumom 50 živali. Ne glede na to, da naj se rednega odstrela kozorogov v letu 2013 na Kaninu še ne izvaja, je potrebno zagotoviti in realizirati sledeče ukrepe: (1) spremljati je potrebno stanje kolonije z rednim monitoringom, (2) prepovedano je krmljenje kozorogov, sem spada tudi ozaveščanje turistov na tem področju, (3) odstranitev garjavih osebkov. Potreben bo tudi sestanek z italijansko stranjo, ki je kozoroge naselila, kako bomo s kolonijo upravljali v bodoče.

Preglednica 4.16: Načrt odvzema kozorogov* (število)

Kozlički		3	
Kozli 1+		Koze 1+	
Kozli 2+ - 9+	2	Koze 2+	2
Kozli10+	1		
8			

* brez 6 starih kozorogov in 5 v LPN Triglav

Zaradi osnovnega cilja ohranitve posameznih skupin kozorogov oziroma ohranitve njegove obstoječe številčnosti v LUO, z odstrelom praviloma posegamo samo med stare oziroma prestarele kozle in koze ter med bolne (sanitarni odstrel) in telesno ter trofejno podpovprečne osebkke vseh starostnih razredov. II. starostni razred moramo kar v največji meri varovati. Višina odvzema naj praviloma ne bi bila višja od polovice letnega prirastka. Načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, razen pri osebkih, za katere se vnaprej ugotovi, da so nosilci prenosljivih bolezni.

Preglednica 4.17: Analiza odvzema in telesnih mas kozorogov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%/spol	%/skupaj
kozli mladiči						0	0,0	0,0
kozli 1+				1		1	3,3	2,1
kozli 2+ do 10+	5	4	5	4	3	21	70,0	44,7
kozli 11+ in več	2	4		1	1	8	26,7	17,0
skupaj KOZLI	7	8	5	6	4	30	100,0	63,8
koze mladiči		1		2		3	17,6	6,4
koze 1+		1				1	5,9	2,1
koze 2+ in več	2	2	3	4	2	13	76,5	27,7
skupaj KOZE	2	4	3	6	2	17	100,0	36,2
SKUPAJ odstrel in izgube	9	12	8	12	6	47		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
načrt - skupaj	21	20	21	17	17	96
odstrel in izgube / načrt	42,9	60,0	38,1	70,6	35,3	49,0
delež KOZLOV	77,8	66,7	62,5	50,0	66,7	63,8
delež kozlov 2+	77,8	66,7	62,5	41,7	66,7	61,7
delež mladih (mladiči, enoletni) neglede na spol	0,0	16,7	0,0	25,0	0,0	10,6

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube						0	0,0
naravne izgube	3	9	4	6	2	24	100,0
skupaj izgube	3	9	4	6	2	24	100,0
% izgub	33,3	75,0	50,0	50,0	33,3	51,1	
čisti odstrel	6	3	4	6	4	23	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	2	2	3	5	1	13	54,2
2 bolezni			1			1	4,2
3 krivolov						0	0,0
4 cesta						0	0,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje	1	1		1		3	12,5
10 poškodba		6			1	7	29,2

Telesne mase (biol. tel. masa)					
Starostna in spolna kat./leto	2008	2009	2010	2011	2012
kozli mladiči					
indeks					
kozli 1+					
indeks					
kozli 2+ do 10+	53,0	40,0		38,0	53,0
indeks	100,0	75,5	0,0	71,7	100,0
kozli 11+ in več	77,0	75,0			62,0
indeks	100,0	97,4	0,0	0,0	80,5
koze mladiči					
indeks					
koze 1+					
indeks					
koze 2+ in več	26,0	24,0	33,5	29,5	32,0
indeks	100,0	92,3	128,8	113,5	123,1

4.7 Divji prašič (*Sus scrofa*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzemi prašičev letno nihajo, trend odvzema ne obstaja ($R^2=0,0802$), v poprečju se letno izvzame 185 živali. Višina odvzema je predvsem odvisna od letnega pojavljanja prašičev izven gozdov, oziroma je odvisna od semenskih let predvsem bukve, v manjši meri kostanja. Načrt se uresničuje le 75 % za petletje, v zadnjem letu je načrt dobro realiziran 102 %. Spolna struktura odvzema: moškega spola je nekoliko nad polovico in znaša za petletje 57 %, za preteklo leto 56 %. Delež mladih prašičev v odvzemu ne glede na spol je visok in znaša 85 % za petletje in 82 % za preteklo leto. Delež večletnih merjascev in svinj znaša za petletje 15 %, za preteklo leto 18 %, kar je v skladu s strategijo upravljanja s prašičem v območju. Poprečne petletne izgube znašajo 2 % od celotnega odvzema in so tekom petih let zelo konstantne, v preteklem letu znašajo 2 %. Najpogostejši vzroki izgub so neznani (65 %), ostali vzroki so povozi (29 %).

Presoja uspešnosti upravljanja: Z divjimi prašiči se upravlja, glede na ne previsoke škode relativno uspešno, skladno s smernicami, s tem da je vsakoletna višina odvzema odvisna od številčnosti prašičev v dotičnem letu. Struktura odvzema je v skladu s smernicami. Tudi škode od divjih prašičev ocenjujemo za zmerne, še posebej v primerjavi z nekaterimi sosednjimi območji.

Gibanje telesnih mas: Trendi telesnih mas so neizraziti in nakazujejo stabilno populacijo divjih prašičev v območju.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev: Divji prašič je v območju neenakomerno porazdeljen. V severnem delu LUO praktično ni prisoten. Odvzemi v lovišču LPN Triglav so slučajni, v lovišču Soča je bil prvi prašič po drugi svetovni vojni uplenjen šele leta 2010. Največja gostota prašičev je ob zahodni državni meji v loviščih Kobarid in Volče. Številen pa je tudi v vseh loviščih v južnem delu LUO.

Medvrstni vplivi: Medvrstni vplivi prašiča z drugimi vrstami niso negativni.

Spolna in starostna struktura: Spolna in starostna struktura populacije divjih prašičev sta naravni in stabilni. Glede na veliko slučajnost odvzema pri mladih in enoletnikih lahko sklepamo, da v populaciji prevladuje moški spol in sicer z okoli 57 %, ženskega spola je 43 %.

Zdravstveno stanje: Zdravstveno stanje je zadovoljivo, saj bolezni ne zaznavamo.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja ostaja nespremenjen – zmanjševanje številčnosti. Populacijo divjega prašiča želimo držati v razumnih mejah številčnosti, zlasti v odnosu do škod v kmetijstvu.

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema ostaja podoben kakor v preteklem letu in znaša 205 živali (večina načrta odvzema, 203 živali, se nanaša na prvo ekološko enoto, 2 na drugo ekološko enoto – LPN Triglav). LPN Triglav lahko odstrela divjega prašiča tudi v prvem varstvenem območju na Vrtaški planini, v kolikor se divji prašič(i) tam pojavi(jo) in povzroči(jo) škodo na pašnih površinah.

Preglednica 4.18: Načrt odvzema divjih prašičev (število)

mladiči in lanščaki M + Ž	163		
Merjasci 2+	21	Svinje 2+	21
205			

Ker je obseg škod po prašiču še vedno ni upadel, nadaljujemo s strukturo načrta, ki zagotavlja zmanjševanje številčnosti. Mladiče in enoletne prašiče načrtujemo skupaj in ne glede na spol v višini 80 % načrta, 10 % merjascev 2+ in 10 % svinj 2+. Priporočljiv je tudi čim zgodnejši začetek odstrela ozimcev. Za doseganje zmanjševanja številčnosti populacije se mora poleg intenzivnega odstrela ozimcev v odvzemu povečati tudi delež ženskih osebkov (lanščakinje in svinje 2+). Vendar je tudi pri tem cilju priporočeno, da je svinja vodnica tropa pri izvajanju lova »varovana« kategorija, saj lahko njen odstrel prek zrušitve socialne strukture povzroči še večji prirastek in škode na kmetijskih kulturah.

Zaradi velike variabilnosti v času poleganja divjih prašičev (prek celega leta) se starostna kategorizacija vsake izločene živali (v kategorijah mladič/ozimec, lanščak in 2+ žival) opravi glede na določitev dejanske starosti (v mesecih) na podlagi pregleda razvojne stopnje in izraščeniosti zobovja. Zaradi nezmožnosti prepoznavanja dejanske starosti živali, ki so na prehodu v višji starostni razred, pred samim odstrelom, se pri opredelitvi starostne kategorije v primeru dokončnega dvoma presoja v smislu izbora/določitve nižje starostne kategorije, in sicer:

- osebki do ocenjenega 12. meseca starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot mladiči, pri čemer se pri mejnih primerih (ocenjena starost 12.-13. mesecev) logično upošteva tudi datum prehoda 31.3./1.4.;
- osebki med ocenjenim 13. in 24. mesecem starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot enoletne živali (lanščaki, lanščakinje);
- osebki med ocenjenim 24. in 27. mesecem ter uplenjeni do 31.3. tekočega leta se ne glede na dejansko starost ocenijo kot lanščaki/lanščakinje, s čimer se doseže primerljiva kategorizacija živali, ki so bile v istem letu poležene v zimskem oziroma spomladanskem času.

Časovna dinamika odvzema Skupinski lovi na divje prašiče se praviloma izvajajo od 15.9. do 31.1.

Ostalo

Dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem 20 in več osebkov divjega prašiča, je lahko po višini navzdol največ do 30 %, pri čemer se izračunane vrednosti odstopanja zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost. V loviščih, kjer je načrtovano znatno zmanjšanje številčnosti divjih prašičev, je odvzem svinj 2+ po višini neomejen. V loviščih z načrtovanim odvzemom 20 in več osebkov divjega prašiča mora biti tako realiziran odvzem vsaj 70 % načrtovanega števila svinj 2+, medtem, ko je realizacija odvzema merjascev lahko manjša in po višini ni obvezujoča. Navzgor odvzem količinsko ni omejen, praviloma pa mora biti skladen s spolno in starostno strukturo osnovnega načrta. To pomeni, da je pri preseganju načrtovanega odvzema ter tudi pri realizaciji odvzema v višini od 70 % do 100 %, delež svinj 2+ v strukturi odvzema vsaj tolikšen, kot je za posamezno kategorijo predviden z načrtom odvzema (minimalni delež).

Dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem več kot 5 in do 20 osebkov divjega prašiča, je lahko po višini navzdol največ do 50 %, pri čemer se izračunane vrednosti odstopanja zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost. V loviščih, kjer je načrtovano znatno zmanjšanje številčnosti divjih prašičev, je odvzem svinj 2+ po višini neomejen. V loviščih z načrtovanim odvzemom od 5 do 20 osebkov divjega prašiča mora biti tako realiziran odvzem vsaj 50 % načrtovanega števila svinj 2+, medtem ko je realizacija odvzema merjascev lahko manjša in po višini ni obvezujoča. Navzgor odvzem količinsko ni omejen, praviloma pa mora biti skladen s spolno in starostno strukturo osnovnega načrta. To pomeni, da je pri preseganju načrtovanega odvzema (ne pa tudi pri realizaciji odvzema v višini od 50 % do 100 %), delež svinj 2+ v strukturi odvzema vsaj tolikšen, kot je za posamezno kategorijo predviden z načrtom odvzema (minimalni delež).

Loviščem, ki imajo načrtovan odvzem manjši ali enak 5 osebkov, načrtovane višine odvzema praviloma ni treba dosegati (možno odstopanje do 100 %). Navzgor odvzem količinsko ni omejen, a se lahko struktura odvzema nad enoletnih osebkov z načrti dodatno omeji. Tudi v teh loviščih je dovoljeno odstopanje odvzema v primerjavi z načrtom v primeru svinj 2+ in merjascev 2+ po loviščih +1 kos, kar se ustrezno upošteva pri načrtovanem odvzemu v naslednjem/naslednjih letih.

Izjemoma, t.j. v primeru bistveno manjše številčnosti divjih prašičev v celotnem LUO ali delih LUO, je odstopanje lahko tudi večje od navedenih, pri čemer se odstopanja utemelji po postopkih, ki so skladni s podzakonskimi akti.

Lovske organizacije z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati izvajanje načrta odvzema divjih prašičev (npr. omejevanje lova na privabljalnih krmiščih; določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča, ki je z načrtovanim odvzemom še dovoljena). V območjih, kjer je načrtovano znatno zmanjšanje številčnosti divjih prašičev, tudi ni dovoljeno omejevanje skupinskih lovov v obdobju od 15.9. do 31.1.

Preglednica 4.19: Analiza odvzema in telesnih mas divjih prašičev

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%/spol	%/skupaj	
mladiči M	50	31	60	20	74	235	44,7	25,4	
lanščaki	71	40	41	36	31	219	41,6	23,7	
merjasci 2+	18	9	13	14	18	72	13,7	7,8	
skupaj PRAŠIČI	139	80	114	70	123	526	100,0	56,9	
mladiči Ž	47	30	38	20	46	181	45,4	19,6	
lanščakinje	42	34	29	25	24	154	38,6	16,6	
svinje 2+	14	7	14	9	20	64	16,0	6,9	
skupaj SVINJE	103	71	81	54	90	399	100,0	43,1	
SKUPAJ odstrel in izgube	242	151	195	124	213	925		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
načrt - skupaj	230	313	243	246	208	1240
odstrel in izgube / načrt	105,2	48,2	80,2	50,4	102,4	74,6
delež PRAŠIČEV	57,4	53,0	58,5	56,5	57,7	56,9
delež mladičev ne glede na spol	40,1	40,4	50,3	32,3	56,3	45,0
delež lanščakov ne glede na spol	46,7	49,0	35,9	49,2	25,8	40,3
delež mladih ne glede na spol	86,8	89,4	86,2	81,5	82,2	85,3
delež večletnih - 2+ ne glede na spol	13,2	10,6	13,8	18,5	17,8	14,7

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	2		2		1	5	29,4
naravne izgube	1	2	3	2	4	12	70,6
skupaj izgube	3	2	5	2	5	17	100,0
% izgub	1,2	1,3	2,6	1,6	2,3	1,8	
čisti odstrel	240	151	193	124	212	920	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	1	2	3	2	3	11	64,7
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	2		2		1	5	29,4
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba					1		

Telesne mase (biološka telesna masa)						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	
mladiči M	20,7	25,3	23,7	25,2	20,5	
indeks	100,0	122,2	114,5	121,7	99,0	
lanščaki	54,9	49,0	54,1	51,1	55,6	
indeks	100,0	89,3	98,5	93,1	101,3	
merjasci 2+	81,7	94,3	79,8	80,6	81,4	
indeks	100,0	115,4	97,7	98,7	99,6	
mladiči Ž	19,1	24,8	20,4	25,3	18,3	
indeks	100,0	129,8	106,8	132,5	95,8	
lanščakinje	46,5	45,9	52,2	46,5	43,8	
indeks	100,0	98,7	112,3	100,0	94,2	
svinje 2+	66,4	59,6	64,9	60,5	63,9	
indeks	100,0	89,8	97,7	91,1	96,2	

4.8 Lisica (*Vulpes vulpes*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2012 je bilo izločenih 352 lisic, od tega 56 % moškega spola. Načrtovani odstrel je bil dosežen 121 %, v petletju 105 %. Izgube znašajo v letu 2012 23 % odvzema in so večje od petletnega poprečja (16 %). Povozi predstavljajo 58 % vseh izgub. Z načrtovanjem odstrela se prilagajamo stanju številčnosti lisic v naravi, kar nam nakazuje enakomerni naraščajoči trend odvzema.

Ocena stanja populacije

Glede na dinamiko odvzema ocenjujemo, da je rast številčnosti populacije v naraščanju. Zdravstveno stanje je zadovoljivo, saj večjih bolezni, posebej pa stekline ne beležimo.

Prilagojeni cilj

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odzema 318 lisic. 293 za lovišča prve ekološke enote in 25 lisic za drugo ekološko enoto – LPN Triglav. Pri lovu na lisico na sploh ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je potrebno upoštevati navodila in izdelan letni program Veterinarske uprave RS. Dopustno odstopanje je pri lisici po višini navzdol do – 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 3 kosi. Lov lisice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur. Številčnost vrste se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Preglednica 4.20: Analiza odvzema lisic

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
moški	129	117	170	146	197	759
ženski	123	108	167	127	155	680
skupaj odstrel in izgube	252	225	337	273	352	1439
načrt - skupaj	236	265	265	320	290	1376
odstrel in izgube / načrt	106,8	84,9	127,2	85,3	121,4	104,6

Izgube in odzema							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	26	13	28	27	39	133	58,8
naravne izgube	15	11	9	16	42	93	41,2
skupaj izgube	41	24	37	43	81	226	100,0
% izgub	16,3	10,7	11,0	15,8	23,0	15,7	
čisti odstrel	211	201	300	230	271	1213	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	13	6	3	8	35	65	28,8
2 bolezen		1	1	3	1	6	2,7
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	26	13	27	26	39	131	58,0
5 železnica			1	1		2	0,9
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje	2	4	5	4	3	18	8,0
10 poškodba					3	3	1,3

4.9 Jazbec (*Meles meles*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2012 je bilo izločenih 40 jazbecev, od tega 26 moškega spola. Načrtovani odstrel je bil dosežen 125 %, v petletju 48 %. Izgube v preteklem letu dosegajo 55 %, v petletju pa 41 % odvzema. Večina izgub se nanaša na poveze 77 %.

Ocena stanja populacije

Številčnost populacije je stabilna, oziroma rahlo niha.

Prilagojeni cilj

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odvzem 44 živali (2 v drugi ekološki enoti – LPN Triglav). Številčnost se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne. Dopustno odstopanje je po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali. Lov jazbece naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur.

Preglednica 4.21: Analiza odvzema jazbecev

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
moški	19	9	15	16	26	85
ženski	10	1	9	5	14	39
skupaj odstrel in izgube	29	10	24	21	40	124
načrt - skupaj	65	65	46	48	32	256
odstrel in izgube / načrt	44,6	15,4	52,2	43,8	125,0	48,4

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	4	4	9	8	14	39	76,5
naravne izgube	1			3	8	12	23,5
skupaj izgube	5	4	9	11	22	51	100,0
% izgub	17,2	40,0	37,5	52,4	55,0	41,1	
čisti odstrel	24	6	15	10	18	73	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	1			3	6	10	19,6
2 bolezen					1	1	2,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	4	4	9	8	14	39	76,5
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba					1	1	2,0

4.10 Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2012 je bilo izločenih 47 kun belic in ena zlatica. Dinamika odvzema je izrazito nihajoča. Načrtovani odstrel je bil dosežen 73 % (55 % tekom petih let). Izgube v preteklem letu so znašale 44 % odvzema, 30 % v petletju. Med izgubami prevladujejo povozi z 84 %.

Ocena stanja populacije

Številčnost populacije: belica je v številčnem porastu, zlatica v upadanju. Odvzem ne odraža dejanskega trenda številčnosti vrste.

Prilagojeni cilj

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odvzem 68 kun belic (2 v drugi ekološki enoti LPN Triglav). Odvzem kune zlatice več ne načrtujemo po loviščih. Kuno zlatico lahko lovišča love v okviru plana za kuno belico, vendar naj odvzem ne presega 3 živali na lovišče. Načrt je podoben načrtu iz leta 2012. Dopustno odstopanje po višini navzgor je do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Načrta ni potrebno dosežati. Lov na kune belice in zlatice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur.

Preglednica 4.22: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
kuna belica	43	34	59	42	47	225
kuna zlatica	2		1	2	1	6
skupaj odstrel in izgube	45	34	60	44	48	231
načrt - skupaj	110	79	81	87	66	423
odstrel in izgube / načrt	40,9	43,0	74,1	50,6	72,7	54,6

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	16	4	11	11	16	58	84,1
naravne izgube	4		1	1	5	11	15,9
skupaj izgube	20	4	12	12	21	69	100,0
% izgub	44,4	11,8	20,0	27,3	43,8	29,9	
čisti odstrel	29	30	49	33	32	173	

Vzroki izgub							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	3		1	1	5	10	14,5
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	16	4	11	11	16	58	84,1
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje	1					1	1,4

4.11 Alpski svizec (*Marmota marmota*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2012 je bilo izločenih 16 svizcev. Načrtovani odvzem je bil dosežen 55 %, v petletju 52 %. Izgub nismo zabeležili.

Ocena stanja populacije

Skupine svizcev se nahajajo v celotnem LUO. Populacija je v rahlem porastu, kar velja posebej za skupine na osrednjem delu LUO.

Prilagojeni cilj

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odvzem 29 svizcev vse v prvi ekološki enoti. Številčnost se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne. Načrta ni potrebno dosežati, ne sme se ga presegati.

Preglednica 4.23: Analiza odvzema alpskega svizca

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
skupaj odstrel in izgube	7	6	7	18	16	54
načrt - skupaj	18	17	13	27	29	104
odstrel in izgube / načrt	38,9	35,3	53,8	66,7	55,2	51,9

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube						0	0,0
naravne izgube		1	1	1		3	100,0
skupaj izgube	0	1	1	1	0	3	100,0
% izgub	0,0	16,7	14,3	5,6	0,0	5,6	
čisti odstrel	7	5	6	17	16	51	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan			1			1	33,3
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta						0	0,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede		1		1		2	66,7
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0

4.12 Navadni polh (*Glis glis*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2012 nismo zabeležili odvzema polhov. V petletju smo zabeležili odvzem 767 polhov.

Ocena stanja populacije

Vrsta je prisotna v vsem območju, najbolj ji ustrezajo listnati in mešani gozdovi. Gostota populacije je močno odvisna od trenutne ponudbe hrane v okolju in s tem od gozdnega obroda. V preteklosti je polha lahko lovila vsakdo, z Zakonom o divjadi in lovstvu Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (2004) pa je postal predmet

lovsko upravljavskega načrtovanja in gospodarjenja z lovišči. Lov na polha je dovoljen od 1. oktobra do 30. novembra. Zaradi narave življenja in izredne potencialne natalitete, ki se izkaže ob ustrezni ponudbi hrane, polh ni ogrožen.

Prilagojeni cilji

Ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Kjer je lov na polha dovoljen s pastmi in pridobljeno dovolilnico od krajevno pristojnega upravljavca lovišča oz. LPN tudi nelovcem, števila polhov za lov vnaprej ni mogoče napovedati in načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zatorej tukaj ni toleranc za realizacijo načrtovanega števila. Lovske organizacije morajo na področju svojega lovišča nadzorovati predvsem spoštovanje lovne dobe in spoštovanje nepotrebnega vznemirjanja drugih gozdnih živali ter zagotoviti evidenco odvzema.

Preglednica 4.24: Analiza odvzema polhov

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
skupaj odstrel in izgube		143	271	353		767
načrt - skupaj		295	661	436		1392
odstrel in izgube / načrt		48,5	41,0	81,0		55,1

4.13 Pižmovka (*Ondatra zibethia*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2005 je bila prvič odstreljena pižmovka v lovišču Kobarid. Odstrel se je ponovil še v letu 2007, v naslednjih letih pa ne več.

Ocena stanja populacije

Pižmovko opažajo na vodotokih v loviščih Tolmin, Smast in Kobarid.

Prilagojeni cilji

Ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Za lovišča Tolmin, Smast, Kobarid, načrtujemo odvzem 3 pižmovk, v vsakem lovišču po eno. Višine odvzema ni potrebno realizirati, preseganje je možno za 100 %.

Preglednica 4.25: Analiza odvzema pižmovk

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
skupaj odstrel in izgube						0
načrt - skupaj	4	4	6	3	3	20
odstrel in izgube / načrt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

4.14 Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2012 je bilo izločenih 88 zajcev. Načrtovani odstrel je bil dosežen 68 %, v petletju 73 %. Izgube so znašale 13 % od odvzema, v petletju znašajo izgube 11 % odvzema. Večina izgub je zaradi povozov 86 %. Dinamika odvzema letno niha in je brez izrazitega trenda.

Ocena stanja populacije

Populacija poljskega zajca je v LUO stabilna, kljub temu, da ni številna.

Prilagojeni cilji

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odvzem 130 zajcev (128 v prvi in 2 v drugi ekološki enoti – LPN Triglav). Načrt je podoben predhodnemu. Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lova na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravljaavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča. Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja. Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo praviloma ni dovoljeno. Načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta.

Preglednica 4.26: Analiza odvzema poljskih zajcev.

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
mladi	92	113	92	102	88	487
stari						0
skupaj odstrel in izgube	92	113	92	102	88	487
načrt - skupaj	144	130	138	125	130	667
odstrel in izgube / načrt	63,9	86,9	66,7	81,6	67,7	73,0

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
nenaravne izgube	5	10	13	10	9	47	85,5
naravne izgube	3	2		1	2	8	14,5
skupaj izgube	8	12	13	11	11	55	100,0
% izgub	8,7	10,6	14,1	10,8	12,5	11,3	
čisti odstrel	84	101	79	91	77	432	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
1 neznan	3	1		1	1	6	10,9
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	5	10	13	10	9	47	85,5
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede		1			1	2	3,6
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0

4.15 Fazan (*Phasianus colchicus*)

Fazan v LUO ni tipična vrsta divjadi. Občasno se pojavljajo fazani ob reki Soči. Fazana je prepuščamo naravnemu razvoju. Skladno z dolgoročnim ciljem se fazana v LUO ne lovi več, tudi posamezne »naravne« fazane ob reki Soči ne. Ta ukrep velja vključno od leta 2002 dalje.

4.16 Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)**Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu**

V letu 2012 je bilo izločenih 25 rac. Načrtovani odvzem ni bil dosežen (46 %), kar velja tudi za celotno petletje (41 %). Možni odvzem je glede na stanje, ki je ob vodotokih ugodno, okoli 200 osebkov. Izgub ne beležimo.

Ocena stanja populacije

Številčnost populacije je stabilna, ne glede na nedosežen načrtovani odstrel.

Prilagojeni cilji

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odvzem 58 rac mlakaric (vse v prvi ekološki enoti). Načrt je podoben predhodnemu. Dodajanje rac na naravne vodotoke praviloma ni dovoljeno. Dodajanje rac je izjemoma dovoljeno le v njim primerno okolje, na lokacijah in območjih, urejenih za revitalizacijo populacije. Lov na raco mlakarico na posebnih varstvenih območjih mora biti skladen z naravovarstvenimi usmeritvami, ki veljajo za to območje. Lov na raco mlakarico se na določenih predelih območja, ali vsem območju zaradi varstva rac in ostalih vodnih ptic pred vznemirjanjem lahko omeji na 2 dneva v tednu, katera skupaj dorečejo upravljavci lovišč in LPN, združeni v OZUL. Načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta.

Preglednica 4.27: Analiza odvzema rase mlakarice

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
skupaj odstrel in izgube	51	43	38	28	25	185
načrt - skupaj	167	70	80	82	55	454
odstrel in izgube / načrt	30,5	61,4	47,5	34,1	45,5	40,7

4.17 Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)**Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu**

V letu 2012 je bilo izločenih 335 šoj, 65 vran in 11 srak. Načrtovani odstrel je bil dosežen 114 %, v petletju 72 %. Odvzemi so v značilnem linearnem porastu ($R^2=0,7923$), predvsem zaradi škod, ki jih šoje in sive vrane povzročajo na lovnih in nelovnih površinah (intenzivni nasadi). Izgub ne beležimo.

Ocena stanja populacije

Številčnost populacij je stabilna, ne glede na nedosežen načrtovani odvzem.

Prilagojeni cilji

Cilj ostaja nespremenjen – ohranjanje številčnosti.

Ukrepi in usmeritve

Načrtujemo odvzem 17 srak, 310 šoj in 86 sivih vran (vse v prvi ekološki enoti). Odvzem je zaradi doseganja načrta in naraščajočega trenda odvzema višji kakor v preteklem letu. Načrt odvzema šoj je potrebno realizirati v loviščih Planota, Volče in Kobarid, ker v teh loviščih prihaja do večjih škod na sadovnjakih, odstopanja za ta lovišča se navzgor ne omejuje. Načrt odvzema sivih vran je potrebno realizirati v lovišču Kobarid, ker v tem lovišču prihaja do večjih škod na sadovnjakih.

Naštete vrste ptic iz družine vranov imajo pomembno vlogo razširjevalcev plodov in semen gozdnega drevja in grmovja, zato višine načrtovanega odvzema za srako in šojjo ni potrebno dosegati, razen v primeru večjih škod na kmetijskih kulturah. Odvzem srake in šoje se v osnovi načrtuje skladno s trajnostno rabo naravnih virov v minimalnem številu, praviloma pa le za primere preprečevanja povzročanja škode na človekovem premoženju.

Za sivo vrano je potrebno upoštevati sledeče smernice v primeru pojavljanja večjih škod. Lov sive vrane se načrtuje v obsegu, ki ima za posledico čim manjši vpliv te vrste na okolje. Za sivo vrano je dopustno odstopanje po višini navzdol do – 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 sivih vran, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija - 3 živali, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100 % načrtovanega števila. Odvzem se načrtuje le s skupno višino, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Pri upravljanju s sivo vrano se tudi smiselno upoštevajo določila »Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji«. Eden izmed priporočljivih in dovoljenih ukrepov za zmanjšanje možnosti nastanka škod od sivih vran je t.i. odvrtačni odstrel. Zmanjšanje škod se sicer doseže z aktivnim lovom enega ali nekaj osebkov, bistveno pa k temu doprinese tudi stalna fizična prisotnost upravljavcev lovišč na področjih z večjimi škodami. Ciljno zasnovan odvrtačni odstrel bi ob minimalnih izgubah osebkov, zelo učinkovito odvrtačal sivo vrano s škodnih področij. Da bo odvrtačni odstrel maksimalno učinkovit, ga je potrebno izvajati na ciljno usmerjen način, in sicer:

- izvajalec odvrtačnega odstrela naj se nahaja na škodni površini oziroma v njeni neposredni bližini,
- izvajalec naj strelja z mesta, ki je dobro vidno (sive vrane bodo na ta način hitro razvile znanje, da se je določenih površin treba izogibati)

Odvrtalni odstrel naj se izvaja v času lovne dobe na lovni površini. Kljub določilom Akcijskega načrta za reševanje problemov, višine odvrtačnega odstrela sivih vran z letnim načrtom LUO za posamezna lovišča posebej ne določamo, temveč je število odvzema za namene odvrtačnega odstrela, vključeno v osnovni načrt odvzema. V primeru realizacije osnovno načrtovanega odvzema sivih vran za posamezno lovišče upravljavec lovišča lahko zaprosi za dovoljenje za izredni poseg. Izvajanje odvrtačnega odstrela izven lovne dobe na lovni površini po določilih veljavne zakonodaje ni dovoljeno, lahko pa se dovoli izredni poseg (42. člen ZDLov-1). Izvajanje odvrtačnega odstrela v času lovne dobe in izven lovne dobe na nelovni površini ni dovoljeno posegati, V primeru pojavljanja večjih težav s sivimi vranami se na podlagi obstoječe zakonodaje lahko izda odločba za izredni poseg v populacijo sive vrane, bodisi v lovni dobi, bodisi izven nje.

Preglednica 4.28: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2007	2008	2009	2010	2012	skupaj
sraka		10	1	4	11	26
šoja	133	255	263	257	335	1243
siva vrana	25	24	15	26	65	155
skupaj odstrel in izgube	158	289	279	287	411	1424

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
načrt - skupaj	320	463	422	404	361	1970
odstrel in izgube / načrt	49,4	62,4	66,1	71,0	113,9	72,3

4.18 Načrt dodajanja divjadi

Lovske družine in lovišča s posebnim namenom v letu 2013 ne načrtujejo, z namenom ohranitve vrst (poljski zajec) in zagotavljanja lova (fazan in raca mlakarica), dodati omenjene vrste iz umetne vzreje.

5 **EVIDENCE**

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/2010) in usmeritev iz Lovsko upravljavskega načrta za XI. Triglavsko LUO (2011 – 2020), ki je bil potrjen z Odlokom o gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtih območij (2011–2020), ki je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 87/2012 z dne 16. 11. 2012. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Ur.l. RS, št. 120/2005). Obseg opravljenih del za leto 2012 in načrt za leto 2013 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz letnih načrtov lovišč za lovišča LUO. Podatki o odvzemu v letu 2012 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak. Podatki so bili oddani pravočasno.

Za prizadevnost in dobro voljo pri oddaji letošnjih podatkov pa gre vsem loviščem in vodstvu LUO izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo LN v letu 2014:

Pridobivanje podatkov za LN za leto 2014 bo predvidoma podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo predvidoma v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili:

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1.1. 2013 do 31.12. 2013 mora biti opravljen najkasneje do 31.1.2014. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču dobi izvod seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu predloži za vsak odstreljen ali izgubljen osebek:

- za **srnjad, jelenjad** in **damjaka**: trofeja in spodnja leva čeljust za enoletne in starejše pri moških ter spodnja leva čeljust za mladiče obeh spolov in samice,
- za **divjega prašiča**: za oba spola spodnje čeljusti s sekalci oziroma čekane pri večletnih osebkih,
- za **gamsa** in **kozoroga**: trofeja pri obeh spolih,
- za **muflona**: trofeja in levi del spodnje čeljusti pri samcih, pri samicah levi del spodnje čeljusti.

Evidenčna knjiga:

Samo redni vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik, fotografija, trofejni list (lovski gost), ipd. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je potrebno voditi tako, da je vanje vpisan vsak izločen kos, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je potrebno ločiti po vzrokih, pri »veliki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst velike divjadi je potrebno za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejo, nogami, a iztrebljeno) na dve decimali natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,67 kg, ...), pri trofejnih srnjakih in jelenih je potrebno izračunati tudi povprečno maso suhega rogovja vseh odvzetih v lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je potrebno tudi evidenco transportnih telesnih mas in geokoordinate odvzema za veliko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2014 morajo lovišča posredovati ZGS letne načrte gospodarjenja z divjadjo za leto 2013 (realizacija), in preliminarne načrte za leto 2014. Vse načrte se lahko dostavi preko LISJAK-a.

Lovske družine opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč, saj so osnova za LN. Nujno je potrebno navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj lovske družine posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov, k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

Za uspešno realizacijo LN je potrebno v tekočem letu (predvidoma sredina novembra) opraviti usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema do 15. 11. 2013. Skladno z 4. odstavkom 89. člena Pravilnika o načrtih gospodarjenja z gozdovi in upravljanja z divjadjo (Ur.l. RS št. 91/2010) lahko do 15.11. 2013 IO OZUL in ZGS spremenita načrtovano porazdelitev odvzema po loviščih, vendar v okviru kvot in določil tega načrta.

Usklajevalni sestanek med ZGS in Območnim združenjem upravljavcev lovišč LUO, na katerem se uskladi odvzem lovni vrst ter dela v loviščih na nivoju LUO in/ali po loviščih se skliče najpozneje do sredine marca prihodnjega leta. Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov.

Tolmin, 5. april 2013

Sestavlil:

mag. Iztok Koren, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja odseka za gozdne živali in lovstvo

v.d. Vodja ZGS, OE Tolmin:
Edo Kozorog, univ. dipl. ing. gozd.

6 PRILOGE

1. Zapisnik usklajevalnega sestanka z IO OZUL
2. Zapisnik sestanka Strokovnega sveta Območne enote Tolmin
3. Vabilo na javno predstavitev s seznamom vabljenih
4. Zapisnik javne predstavitve Letnega načrta za XI. Triglavsko lovsko upravljavsko območje za leto 2013 s seznamom udeležencev
5. Odgovor(i) (ne)upoštevanje pripomb na osnutek Letnega načrta za XI. Triglavsko lovsko upravljavsko območje za leto 2013
6. Zapisnik seje Sveta Območne enote Tolmin
7. Kataster krmišč
8. Število prijav škod po loviščih

Priloga 5: Kataster krmišč

Lovišče	Krajevno ime	k.o.	Parc. št.	Vrsta krmišča	Vrsta divjadi	Vrsta krme	Vrsta
Drežnica	Koseška gmajna	Drežnica 2225	751/1	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Drežnica	Krmišče močila	Drežnica 2225	1197	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Drežnica	Krmišče močila	Drežnica 2225	1197	Korito	Navadni jelen	Krmna pesa	Privabljalno
Drežnica	Koseška gmajna	Drežnica 2225	751/1	Korito	Navadni jelen	Krmna pesa	Privabljalno
Kobarid	Sleme	Idrsko 2229	1111/88	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Spruga	Sedlo 2217	2274/39	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Hlevišče	Trnovo 2224	1286/1	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Mija nad kočjo	Borjana 2218	3944	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Rupa	Livek 2230	1673	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Zaslap	Kred 2219	3575/249	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Sužid	Sužid 2221	2365	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Kolovrat	Idrsko 2229	1913	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Breginj	Breginj 2214	3704/1	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Breznik	Idrsko 2229	1094/70	Korito	Navadni jelen	Koruza	Privabljalno
Kobarid	Sleme	Idrsko 2229	1111/88	Korito	Navadni jelen	Krmna pesa	Privabljalno
Kobarid	Kačva	Idrsko 2229	1758	Jasli	Navadni jelen	Krmna pesa	Privabljalno
Kobarid	Volar	Kred 2219	1512/1	Korito	Navadni jelen	Krmna pesa	Privabljalno
Kobarid	Golaž	Staro selo 2220	3772/1	Jasli	Navadni jelen	Krmna pesa	Privabljalno
Ljubinj	Podnebca	2247 poljubinj	636/63	Silos	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Pri koklju	2238 podmelec	497/1	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Šmanetov rut	2237 ljubinj	346	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Ravne	Čadrg 2235	210/1	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Mahorov log	Kneža 2239	1149	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Kobala	2237 ljubinj	313	Avtomatska	Muflon	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Pod pečmi	2247 poljubinj	1027/202	Avtomatska	Muflon	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Osla	Kneža 2239	805/1	Avtomatska	Muflon	Koruza	Privabljalno
Ljubinj	Na krogu perbla	Žabče 2236	791	Avtomatska	Muflon	Koruza	Privabljalno
Log pod m	Uhoj	Strmec 2205	323/1	Jasli	Navadni jelen	Sadje	Privabljalno
Log pod m	Prajuz laz	Log 2206	691	Jasli	Navadni jelen	Sadje	Privabljalno
Log pod m	Vanččevo	Log 2206	679/5	Korito	Navadni jelen	Sadje	Privabljalno
Log pod m	Koritnica	Strmec 2205	41343	Jasli	Navadni jelen	Sadje	Privabljalno
Otavnik	Brsenik-otavnik	Jesenica 2338	436	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Otavnik	Zakojška planina	Bukovo 2337	297	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Planota	V dolu	Ponikve 2245	1105/1	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Planota	Na brdu	Ponikve 2245	308	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Planota	Božičeva dolina	Ponikve 2245	1073	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Planota	Na plečih	Idrija pri b. 2256	399	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Podbrdo	Močile	Rut 2240	632/18	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Podbrdo	Kareninka	Obloke 2243	448/5	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Podbrdo	Hejbl	Podbrdo 2242	786/1	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Porezen	Hoč	Gorje	682	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Porezen	Lomovje	Reka -ravne	178/3	Korito	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Porezen	Lovretov laz	Otalež	452/1	Korito	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Porezen	Lajše	Cerkno	1140	Korito	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Prodi-razor	Lisec	Kneža 2239	1000	Avtomat	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Prodi-razor	Mehne drage	Podmelec 2238	518/2	Avtomat	Muflon	Koruza	Privabljalno
Prodi-razor	Črni vrh	Podmelec 2238	557/1	Avtomat	Muflon	Koruza	Privabljalno
Smast	Petricov polog	Smast 2227	671	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Smast	Špik-zdor	Smast 2227	654	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Smast	Plejče	Vrsno 2226	766	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Smast	Korenine	Vrsno 2226	476/1	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Soča	Črvenca	Koritnica 2208	1161/1/3	Nadstrešnica	Navadni jelen	Koruza	Privabljalno
Soča	Za martinom	Soča desna 2209	281/5	Nadstrešnica	Navadni jelen	Koruza	Privabljalno
Tolmin	Vršč	588/124	Dolje 2233	Silos	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Tolmin	Paloje	Vrsno 2226	457/1	Silos	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Tolmin	Felti	Zatolmin 2234	496/1	Silos	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Tolmin	Slapišče	Volarje 2232	532/1	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Tolmin	Selce	Zatolmin 2234	352/121	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Triglav	Gogalov rovt	Višelnica 2	727/2	Ročno	Muflon	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Mesnovec	Srednja vas	999	Ročno	Muflon	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Velika dolina	Podkoren	561	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Danje	Rateče	1189	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Kvadnik	Gozd	536/2	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Ravni	Kranjska gora	808/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Uretov vom	Gozd	473	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Tofovo	Kranjska gora	342/2	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno

Triglav	Knezova njiva	Dovje	1386	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Mežnar. mlake	Dovje	1953	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Bor	Dovje	1217/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Pri cili	Višelnica 2	826/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Novakov rovt	Dovje	1531/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Klančnikov rovt	Dovje	1489	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Guhar	Višelnica 2	774	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Zasipska planina	Zg. Gorje	675	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Rebežnica	Podkoren	441/3	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Pocarjev rovt	Višelnica 2	839	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Perniki	Višelnica 1	490	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Javornik	Sr. Vas	659	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Sleme	Sp. Gorje	694/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Sp. Laze	Višelnica	342	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Meja dolina	Zg. Gorje	662	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Repečnikov rovt	Zg. Gorje	580	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Pustov rovt	Zg. Gorje	626/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Žumrčov rovt	Višelnica	580/2	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Velka ravan	Zg. Gorje	660/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Konjščica	Sr. Vas	1005/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Blato	Studor	1710	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Skuta	Studor	1633	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Voje	Studor	1567	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Hebed	Studor	1691	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Storeč raven	Savica	1234/2	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Zagradec	Savica	1195	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Vogar	Studor	1646	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Strženi	Savica	1153/2	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Pod skalo	Soča leva	391/8	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Za vršičem	Soča leva	548/1	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Za školčem	Soča leva	643/18	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Triglav	Mali vršič	Trenta leva	71/3	Ročno	Navadni jelen	Koruza, tropine	Privabljalno
Volče	Jurman	Rute 2253	73/4	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Volče	Pod ježo	Čiginj 2252	340	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Volče	Pri lovski koči	Volče 2249	1559	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Volče	Pingalce	Sela 2254	306	Avtomatska	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Volče	Čance	Rute 2253	91	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Volče	Kaštar	Ruti 2253	231/1	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Volče	Pod foni	Kamno 2231	751	Krmni valj	Divji prašič	Koruza	Privabljalno
Bovec	Podklopca	K.o. bovec 2207	8693	Avtomatska	Navadni jelen	Koruza	Zimsko
Bovec	Pejča	K.o. bovec, 2207	8056/1	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Bovec	Gošča	K.o. bovec, 2207	8025/114	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Bovec	Prehod-poljanca	K.o. bovec, 2207	8025/116	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Bovec	Ravni laz	K.o. bovec 2207	5292	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Bovec	Wrbulje	K.o. bovec, 2207	8948	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Čezsoča	Pinter. slatenik	O.k. čezsoča 2211	3498	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Čezsoča	Počivalnik	2211 k.o. čezsoča	3686/1	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Čezsoča	Pod potokom	2211 ok. čezsoča	2417	Kozolec	Navadni jelen	Silaža	Zimsko
Čezsoča	Pod potokom	2211 o.k. čezsoča	2397/2	Korito	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Čezsoča	Rebišče	2211 čezsoča	3976	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Čezsoča	Ušje	2211 k.o. čezsoča	2820/4	Jasli	Navadni jelen	Silaža	Zimsko
Čezsoča	Uplenk	2211 o.k. čezsoča	2325	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Čezsoča	Zahonc-kušmid	2211 čezsoča	4070/1	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Drežnica	Kozaršča	Drežnica 2225	1137/1	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Kobarid	Bečje	Smast 2227	2691	Krmni valj	Mala divjad	Koruza	Zimsko
Kobarid	Blato	Sužid 2221	648	Krmni valj	Mala divjad	Koruza	Zimsko
Ljubinj	Žigršce	2237 ljubinj	301	Kopa	Muflon	Seno	Zimsko
Ljubinj	Francova bula	2239 kneža	730/12	Kopa	Muflon	Seno	Zimsko
Log pod m	Šmonova glbica	Log 2206	155/2	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Log pod m	Koritnica	Strmec 2205	41343	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Log pod m	Pustina	Log 2206	708/34	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Log pod m	Pološč	Log 2206	701/2	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Otavnik	Pri gašperju	Bukovo 2337	207	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Otavnik	Njive-otavnik	Jesenica 2338	436	Jasli	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Planota	Božičeva dolina	Ponikve 2245	1073	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Planota	Garičevc	Šent. gora 2259	1277/1	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Planota	Lipnik	Šent. gora 2259	1429/3	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Porezen	Humi	Gorje	697	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Porezen	Humi	Gorje	698	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko

Porezen	Roglca	Ravne	409	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Porezen	Šaš Id	Gorje	204/3	Kopa	Navadni jelen	Seno	Zimsko
Smast	Sokolov plog	Smast 2227	716	Kopa	Navadni jelen	Krmna pesa	Zimsko
Smast	Lisica	Vrsno 2226	678	Korito	Navadni jelen	Krmna pesa	Zimsko
Soča	Maljenk	Koritnica 2208	1592/1	Kozolec	Muflon	Seno	Zimsko
Soča	Za otoki	Soča leva 2210	1145/1	Kozolec	Navadni jelen	Koruza	Zimsko
Tolmin	Pod križem	Tolmin 2248	1249	Korito	Mala divjad	Koruza	Zimsko
Triglav	Na klancu	Višelnica	727/2	Senik	Muflon	Seno, koruza	Zimsko
Triglav	Čopovo	Zg. Gorje	705	Senik	Muflon	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Dornikovo	Zg. Gorje	584	Senik	Muflon	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Ukanc	Studor	1734	Senik	Muflon	Seno, koruza	Zimsko
Triglav	Pod melino	Soča leva	217/1	Senik	Muflon	Seno, koruza	Zimsko
Triglav	Pod ruti	Soča leva		Senik	Muflon	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Pri šumici	Kranjska gora	757/2	Senik	Navadni jelen	Seno, koruza	Zimsko
Triglav	Lengar	Gozd	545/1	Senik	Navadni jelen	Seno, koruza	Zimsko
Triglav	Pucova njiva	Dovje	1586	Senik	Navadni jelen	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Poljane	Sp. Gorje	638	Senik	Navadni jelen	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Bajer	Višelnica 1	892/2	Senik	Navadni jelen	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Kreda	Višelnica 1	642/4	Senik	Navadni jelen	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Loka	Zg. Gorje	647/84	Senik	Navadni jelen	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Voje	Studor	1571	Senik	Navadni jelen	Seno, silaža	Zimsko
Triglav	Pod skalo	Soča leva	391/8	Senik	Navadni jelen	Seno, koruza	Zimsko
Triglav	Gmajna	Soča leva	584	Senik	Navadni jelen	Seno, koruza	Zimsko

Priloga 6: Število prijav škod po loviščih

lovišče	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj	%
BOVEC		1	2	2	2	7	1,3
ČEZSOČA	5	1	5	1		12	2,2
DREŽNICA	18	2	12	7	5	44	7,9
KOBARID	26	23	35	28	17	129	23,1
LJUBINJ	7		1	3	3	14	2,5
LOG POD MANGR.				1		1	0,2
OTAVNIK	10	10	12	7	7	46	8,2
PLANOTA	15	15	4	9	14	57	10,2
PODBRDO	22	2	4	4	6	38	6,8
POREZEN	31	24	14	24	45	138	24,7
TOLMIN	1	1	7		7	16	2,9
VOLČE	6	5	3	3	6	23	4,1
LPN PRODI-RAZOR					1	1	0,2
LPN TRIGLAV	7	8	6	6	5	32	5,7
skupaj	148	92	105	95	118	558	100,0
indeks	100,0	62,2	70,9	64,2	79,7		
verižni indeks		62,2	114,1	90,5	124,2		